Poštnina plačana v gotovini.

Cena Din 1·—

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. Posamezna številka Din 1·—, lanskoletne 2·—; mesečna naročnina Din 20·—, za tujino 80·—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. Oglasi po tarifi in dogovoru. Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, tel. 29-60. V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 189 | Ljubljana, torek, dne 18. avgusta 1931 | Leto II.

Roland W. Boyden

Znamenitemu ameriškemu pravniku Boydenu so ponudili predsedstvo v komisiji, ki naj izdela smernice za izvedbo Hoovrovega načrta v zvezi z Dawesovim in Youngovem načrtom

Popularnost Nj. Vel. kralja v inozemstvu — Pomembna francoska in poljska priznanja

Pariz, 17. avgusta. AA. O priliki proslave desetletnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. je objavil francoski publicist Albret Guillien v listu »Petit Parisien« članek, v katereem naglaša, **da je malo vladarjev, ki bi svoj narod tako modro vladali kakor kralj Aleksander.** Kralj Aleksander si je že kot prestolonaslednik v najbolj kritičnih časih svojega naroda stekel neminljive zasluge. Zlasti velike so bile njegove zasluge med svetovno vojno. Kot vladar je kralj Aleksander dokazal, da ima jasno začrtane cilje in krepko voljo. 6. januarja 1929 je prekinil notranje borbe, ki so ogrožale temelj Jugoslavije in vso bodočnost jugoslovanskega naroda. **Kralj je brez obotavljanja vzel nase odgovornost, vzpostavil slogo, odstranil ljubosumnost med posameznimi pokrajinami in ves narod podredil svoji avtoriteti Kmalu nato se je pokazalo, da so jugoslovanski državljani brez razlike sprejeli načelo edinstva.** Tako je kralj Aleksander spasil Jugoslavijo. Kralj je obvaroval absolutno edinstvo Jugoslavije. Vse to je dosegel s svojo hrabrostjo, modrostjo in odločnostjo. S tem je uredil Jugoslavijo in okrepil mir na Balkanu in v Evropi. Zato se tudi Francozi pridružujejo Jugoslovanom in žele kralju Aleksandru še dolgo in srečno vladanje.

Pariz, 17. avgusta. AA. V proslavo desetletnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra je bila na pobudo ruskega mitropolita Evlogija, ruskega duhovnika Smirunova in ob asistenci treh ruskih duhovnikov in našega dijakona Bidiča svečana služba božja v tukajšnji ruski cerkvi. Službi božji so prisostvovali naš poslanik v Parizu Spalajković, vojaški odposlanec general Nenadović, svetnik poslaništva Cincar-Marković in tajniki poslaništva. Cerkvica je bila polna jugoslovanskih državljanov.

Varšava, 17. avgusta. AA. O priliki proslave desetletnice vladanja jugoslovanskega kralja Aleksandra priobčujejo včerajšnji listi članke, ki so posvečeni Nj. Vel. kralju Aleksandru I. Članki so opremljeni s slikami kralja, kraljice Marije in prestolonaslednika Petra.

»Gazetta Poljska« pravi med drugim, **da je kralj Aleksander simbol velikega nacijonalnega ujedinjenja in da se je odlikoval tako na prestolu kakor prej v vojni, ko je bil vrhovni poveljnik.** Glede popularnosti se z njim lahko kosa belgijski kralj Albert I.

»Ilustrovani Kurier« poudarja, da si je kralj Aleksander osvojil ljubezen vsega naroda v najbolj kritičnih trenutkih svetovne vojne. Ravno tako je kralj Aleksander iskren sodelavec pri miru in odločen pristaš pacifizma.

»Kurier Poranny« priobčuje dolg članek o Jugoslaviji in o njenih odnošajih s Poljsko. Pisec zaključuje svoj članek z najlepšimi željami in herojskega kralja junaškega jugoslovanskega naroda.

»Kurier Varšavski« poudarja, da je kralj Aleksander vladar docela slovanskih dežel in da vlada nad narodom, ki je prijatelj Poljske. Kraj Aleksander, pravi pisec, ni samo velik vojskovodja, temveč tudi iskren in delaven pacifist.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 17. avgusta. AA. Nocoj od 17. do 18·30 je bila seja ministrskega sveta. Predsedoval je predsednik general Peter Živković. Razpravljali so o tekočih zadevah.

Smrt brata ministra Marinkovića

Beograd, 17. avgusta. I. Davi ob 5. je v kopališču Vichy v Franciji umrl upokojeni konjeniški polkovnik Sveta Marinković, brat zunanjega ministra dr. Voje Marinkovića.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 17. avgusta. d. Spremenljivi značaj vremena bo trajal še naprej.

Resnost finančne krize v Angliji

Ogromen deficit državnega proračuna — MacDonaldov povratek v London — Proglas na narod kakor v nevarnih časih — Finančni minister Snowden o položaju

London, 17. avgusta. n. Ministrski predsednik Mac Donald se je snoči vrnil iz Škotske v London in je davi nadaljeval posvetovanja z voditelji opozicije in zastopniki londonskih bank. Listi naglašajo, da se bodo ta posvetovanja še danes ali najkasneje jutri zaključila. **Vsekakor je nujno potrebna odločitev o štednji in načinu, kako bodo spravili v ravnotežje državni proračun.** Finančni strokovnjaki napovedujejo, da bo znašal defecit 120,000.000 funtov šterlingov, a da bo mogoče popraviti državne finance, da bo proračun do konca proračunske dobe v ravnotežju.

Vlada namerava doseči sporazum z opozicijo, da ne bo sama morala prevzeti odgovornosti za bremena, ki jih namerava naložiti vsem ljudskim slojem. **Pričakujejo, da bo ministrski predsednik še ta teden objavil svoj že napovedani proglas na narod.** Listi menijo, da bosta ta proglas podpisala tudi šefa opozicije Baldwin in Lloyd George. V tem proglasu bo vlada obrazložila, s kakšnimi prihranki namerava uravnotežiti proračun. Proglas bo zahteval od ljudstva, naj doprinese nove žrtve. **Njegova važnost je toliko večja, ker so se doslej v Veliki Britaniji izdajali taki proglasi le v kritičnih časih.** Zadnjega so izdali leta 1914. v času, ko je Velika Britanija vstopila v vojno.

V četrtek bo imel upravni odbor organizacije Trade Union sejo, istočasno pa bo zasedal tudi izvršni odbor delavske stranke. Vlada je z voditelji obeh delavskih organizacij v stalnih stikih. Če bo Mac Donaldu in Snowdenu uspelo doseči podporo delavskih sindikatov in eksekutivnega odbora delavske stranke, bo zanju zmaga že izvojevana. V tem slučaju bodo že koncem tega meseca sklicali parlament na izredno zasedanje, da bo odobril novi finančni zakon, ki bo nekoliko spremenil državni proračun.

Laburistični »Daily Herald« je objavil članek o finančnem in gospodarskem položaju Velike Britanije. Članka naglaša, da se v teh časih velike krize ne sme izgubiti zaupanj v državo. Bogastvo Velike Britanije je po računih gospodarskih strokovnjakov sila veliko in znaša 22 milijard funtov šterlingov. V bankah in hranilnicah je naloženo 2786 milijonov prihrankov, v tujini je investiranega več ko 4 in pol milijarde funtov šterlingov angleškega kapitala ,dolgovi Velike Britanije pa so se od leta 1928 zmanjšali za 80 milijonov funtov šterlingov. List je objavil tudi interview, katerega je dovolil finančni minister Snowden njegovemu posebnemu zastopniku. O angleškem finančnem položaju je Snowden izjavil, da ni pametno trditi, da je Anglija na robu propasti. Britansko carstvo je prebrodilo že mnogo težkih kriz in tudi sedanjo bo premagalo. **Snowden je sicer priznal, da je sedanji finančni položaj Velike Britanije zelo resen, a naglasil je, da bo londonska vlada ukrenila vse, kar bi moglo spraviti v ravnotežje angleško gospodarstvo.** Vsekakor bo treba žrtev, toda bodo razdeljene med vse razrede prebivalstva na sorazmeren način.

Med tem pa je predsednik nezavisne delavske stranke napovedal, da se bo stranka borila z vsemi sredstvi proti vsakemu poskusu, da bi se znižale podpore nezaposlenih in plače delavcev. Mac Donald se je udeležil danes seje finančnega odbora. Računajo, da bo odbor že danes ali kvečjemu jutri zaključil svoje delo in sestavil veliki program o varčevanju.

Guverner angleške narodne banke Montagu Norman je snoči odpotoval v Kanado na oddih. Pravijo, da bo nato potoval v USA, kjer se namerava sestati z vodilnimi zastopniki financ Združenih držav.

Načrt nove španske ustave

Ustava se predloži danes ustavodajni skupščini -- Protestno pastirsko pismo španskih škofov

Madrid, 17. avgusta. n. Ustavni odbor je zaključil svoje delo. Sestavil je načrt ustave, ki jo bodo v torek predložili parlamentu. Glavni principi ustave so: Španija je demokratska republika, polnomočja za vse državne organe daje narod, država se razdeli v pokrajine, ki se ne smejo zmanjšati in ki ne zavisijo v celoti od centralne vlade. Če se ena ali več pokrajin namerava združiti, tedaj se morajo njihovi statuti skladati z določili državne ustave. Državne veroizpovedi ni, država ne sme pod nobenim pogojem podpirati cerkvenih verskih ustanov in društev. Razpustiti mora vse verske redove, njihovo premoženje podržaviti. Vsi Španci so pred zakonom enaki. Enakost pa velja tudi za oba spola. Vsi Španci obeh spolov, ki dopolnijo 21. leto starosti, imajo aktivno, oni, ki dopolnijo 23. leto starosti pa tudi pasivno volilno pravico. Novi kortezi se volijo na podlagi splošne, enake, neposredne in tajne volilne pravice. Na enak način se izvoli tudi predsednik države, ki mora biti Španec, star več ko 40 let ter mora imeti vse državljanske in politične pravice. Predsednik se voli za 6 let. Smrtna kazen se v mirnih časih ukine.

Madrid, 17. avgusta. AA. Španski škofje so podpisali pastirsko pismo, **v katerem protestirajo proti ustavnemu načrtu nove španske republike.** Po mnenju škofov ogroža nova ustava verske in moralne interese katoliške cerkve.

Podrobnosti o železniški katastrofi v Avstriji

Strahovit učinek trčenja obeh vlakov -- Vzrok nesreče pijanost službujočega uradnika v Gössu -- Dve novi žrtvi

Dunaj, 17. avgusta. AA. Korbiro poroča o železniški nesreči, ki je bila včeraj na postaji Göss na Štajerskem, te-le podrobnosti:

Brzi vlak Rim-Meran-Dunaj je trčil v tovorni vlak. Zaradi udara so lokomotiva, poštni voz, potniški voz in štirje vozovi tovornega vlaka skočili s tračnic. Vsi vozovi so hudo poškodovani. Ugotovljeno je, da je bilo 12 oseb ubitih, 7 oseb je dobilo težke poškodbe, 4 osebe so bile lažje ranjene. Trije ponesrečenci so Madžari, drugi pa Avstrijci. Med ponesrečenimi potniki je tudi mlad par. Identičnosti neke ponesrečene osebe še niso mogli določiti. Po nesreči so se odigrali strahoviti prizori. Dva voza brzega vlaka sta se tako zarila drug v drugega, da so morali prežagati posmezne dele, da so lahko rešili ranjene osebe in spravili ubite potnike. Vzrok nesreče še ni dognan. Policija je prijela oba dežurna uradnika, ki sta opravlja službo na dveh sosednih postajah, odkoder sta privozila brzi vlak in tovorni vlak in trčila drug v drugega.

Leoben, 17. avgusta. d. Preiskava o krivdi za železniško nesrečo je pokazala, da nosi glavno krivdo za katastrofo prometni uradnik postaje Göss po imenu Hönigmann. Prišel v petek zvečer iz službe in bi moral biti 24 ur prost. Brez vsake potrebe in ne da bi bil obvestil vodstva postaje, je prevzel v soboto ob 7. zjutraj vnovič službo. **Prej pa je bil, kakor je priznal sam, 5 ur po kavarnah in gostilnah.** V nedeljo zjutraj ob tričetrt na 8, torej približno 5 minut pred nesrečo je Hönigmann od utrujenosti zaspal. Tudi drugo osobje zadene deloma krivda na nesreči. Preiskava se nadaljuje. Hönigmanna so zaprl.

Dunaj, 17. avgusta. d. Železniška nesreča pri Gössu pri Leobenu **je zahtevala že 14 smrtnih žrtev.** Dva težko ranjena potnika, neki Madjar in neka Dunajčanka sta namreč podlegla ranam.

Ljubljana svojemu kralju ob 10-letnici vladanja

Slovesno polaganja temeljnika za »Dom kralja Aleksandra I.« v Ljubljani. — Levo kanonik dr. T. Klinar, ki je kamen blagoslovil. — Desno ban dr. Marušič med govorom. V sredi banov pomočnik dr. Pirkmajer.

(Glej poročilo na 2. strani.)

Imenovanja

Beograd, 17. avgusta. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prometnega ministra so v soglasju s predsednikom ministrskega sveta postavljeni pri direkciji državnih železnic v Ljubljani:

Za kontrolorja in postajenačelnika v Cankovu v 7. skupini **Gavrilo Pirkmajer**, do sedaj v Vršcu,

za poverjenika in šefa prometne službe v 6. skupini **Franc Smerdu**, do sedaj poverjenik v Mariboru,

za poverjenika v prometno-komercijalnem oddelku v Mariboru v 6. skupini **Edvard Stanczk**, do sedaj poverjenik iste skupine v Ljubljani,

za višjega kontroloraj in šefa prometne službe v Mariboru v 6. skupini **Alojz Kovačič**, do sedaj v Sarajevu.

Beograd, 17. avgusta. AA. Za kontrolorja prometno-komercijalnega oddelka v 7. skupini je postavljen v Ljubljani g. **Viljem Novak**, do sedaj kontrolor in postajenačelnik v Čakovcu.

Samo ustmeni popravni izpiti

Beograd, 17. avgusta. AA. Ker rešujejo učenci srednjih strokovnih šol že med šolskim letom številne domače pismene naloge in da bi mogli ustmeni izpiti biti temeljtejši, je minister prosvete odredil, naj učenci srednjih in srednjih strokovnih šol polože popravne izpite samo ustmeno. Ta sklep ministra prosvete je dostavljen ravnateljem vseh gimnazij in srednjih strokovnih šol.

Čsl.-madjarska pogajanja

Budimpešta, 17. avgusta d. Danes so se v Lillafüredu zopet začela madjarsko-češkoslovaška trgovinska pogajanja.

Odpuščanje slovenskih rudarjev v Idriji

Pariz, 17. avgusta. n. Tukajšnji antifašistični listi so objavili vest iz Trsta o postopanju državnih oblasti v državnem rudniku v Idriji. Fašistične oblasti hočejo na vsak način odpustiti iz rudnika vse slovenske delavce, ki jih je bilo tam še pred kratkim okrog 800—1000. Že leta 1929. so pričele fašistovske oblasti postopoma odpuščati slovenske delavce in jih nadomeščati z italijanskimi, ki so jih privedle iz starih pokrajin. V zadnjem času so odpustile preko 500 slovenskih delavcev in sedaj nameravajo odpovedati še preostalim slovenskim delavcem. Slovenske rudarje pošiljajo v rudnik Monteaniata, da bi se tako rešili slovenskega življa ob meji.

Svečanosti ob vladarskem jubileju Nj. Vel. kralja

Vsa Dravska banovina je izkazala ob 10letnici svojemu kralju Aleksandru I. vso svojo iskreno ljubezen, zvestobo in hvaležnost

Ljubljana, 17. avgusta.

Ljubljana je danes svečano proslavila 10-letnico vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Z vseh hiš so vihrale državne trobojnice, ob 10. pa se je vršila v stolnici slovesna zahvalna maša, ki jo je daroval kanonik Nadrah ob številni asistenci. Službe božje so se udeležili poleg številnega občinstva ban dr. Marušič, podban dr. Pirkmajer, komandant mesta general Popović z oficirskim zborom ljubljanske garnizije, župan dr. Puc in podžupan prof. Jarc z občinskimi svetniki, rektor dr. Šerko, predsednik višjega deželnega sodišča dr. Rogina, ljubljanski konzularni zbor, zastopniki raznih državnih uradov in društev.

Svečana seja v mestni posvetovalnici

Ob 11. se je vršila v mestni posvetovalnici na magistratu svečana seja ljubljanskega občinskega sveta. Mestna posvetovalnica je bila slavnostno okrašena s cvetjem in vsa razsvetljena. Pred županovo mizo je bil postavljen med zelenjem, spodaj obdan od rdečih belagonij, doprsni kip Nj. Vel. kralja. Na mizi pa so stali lončki s cvetlicami.

Svečane seje so se udeležili tudi ban dr. Marušič s podbanom dr. Pirkmajerjem, zastopnik komandanta dravske divizijske oblasti general Popović, kapetan Mihić kot zastopnik šefa štaba polkovnika Sokolovića, banski svetnik Borštnar, načelniki magistratnih uradov in zastopniki raznih oblasti. Polna ni bila le posvetovalnica odličnega občinstva, temveč tudi galerija. Seji so prisostvovali tudi bivši minister za socijalno politiko ČSR g. Prohaska, odbornika ČSL obce delnicke Kolatovsky in Šterba in tajnik Vosedsky.

Župan dr. Puc je pozdravil bana, podbana, zastopnika vojske in ostale drage in mile goste, nakar je imel naslednji slavnostni govor.

Slavnostni govor ljubljanskega župana

Včeraj je poteklo deset let, kar je naš ljubljeni vladar kralj Aleksander zasedel prestol jugoslovanski.

Običaj je, da se obletnice onih, ki so postavljeni, da vladajo narodom, praznujejo svečano. Toda ugotoviti hočemo od vsega začetka, da je bistven razloček med našim praznikom in drugimi »običajnimi«. Praznovanja te desetletnice nam ne diktira običaj, nam ne narekuje servilizem, marveč naše praznovanje je izliv globoko čustvovane prave ljubezni, ki jo je v teh dneh enodušno pokazal ves naš narod do svojega kralja v tako spontani, prisrčni in odkriti obliki.

Kajti ta vladar je naš narodni kralj,

meso našega mesa, kri naše krvi, ki je v težkih borbah stal vedno v prvih vrstah kot prvi borec med svojci; ki je bil vedno ponosen na svoj borni, a junaški rod; ki se ne sramuje občevati z vsakim seljakom in delavcem kot njegov najboljši prijatelj; ki se je s svojim ljudstvom veselil doseženih uspehov, a v težkih časih z njim tugoval, plakal in trpel.

Ta vladar je kralj naših želja

Naši pradedje so sanjali o njem, ko so govorili o kraljeviču Marku in kralju Matjažu. Naši očetje so z v srcih skritimi nadami zrli na jug, tja, kjer je prvikrat zažarelo solnce svobode Jugoslovanom; neposredno pred in v svetovni vojni se je iz tajnih želj in programov izkristaliziral načrt jugoslovanske države, kateri naj vlada rod Karadjordjevićev; december zgodovinskega leta 1918 je izpolnil naše najbolj drzne nade; po tisočletnem robstvu je Slovenec dočakal svojega lastnega kralja, je dosegel svobodo v lastni državi.

Zato je ta vladar kralj naših src

Od prvega začetka smo ga vzljubili. Spominjamo se balkanske vojne, ko je On maščeval Kosovo v bitki pri Kumanovem, ko je junaštvo srbske vojske pod Njegovim poveljstvom prvikrat uničilo upe germansko-turške antante, kar je v Slovencih vzbudilo takrat neskončno navdušenje in simpatije. Spominjamo se dni trpljenja v svetovni vojni, ko je naš vladar prebil najlepša mlada leta v najtežjih bojih ramo ob ramenu s svojimi vojniki. Spominjamo se onih svetlih dni, ko je baš On popeljal svoj narod do polne zmage, vrnivši mu od sovraga uplenjeno domovino. Vzljubili smo ga, ker sta njegov blagopokojni oče in On postala i naša odrešitelja in osvoboditelja! (Ploskanje.)

Ne moremo pri tej priliki, da bi se znova ne spomnili one velike dobe prevrata, ko je naša Ljubljana prva v slovenskem ozemlju dala znak, da je prišel čas pregnati tujerodske tlačitelje ter se združiti z bratj Srbi in Hrvati v skupnost pod žezlom Karadjordjevićev. Pomnite one oktoberske in novemberske dneve, ko smo plakali zanosa, ker nikdar nismo bolj razumeli kot takrat, da nam ni na celem svetu mesta drugje, kot edinole v državi, ki smo jo že takrat nazivali Jugoslavijo, tako kot so jo v svojih najbolj drznih sanjah imenovali že sredi devetnajstega stoletja naši narodni buditelji-proroki in kakor jo je nazval končno kralj Aleksander, izpolnivši s tem želje in nade celih generacij! (Ploskanje.)

Že kot regent je pokazal odlične vladarske sposobnosti. Morda je bila sreča, da je bil vzgojen kot navaden meščan, ki ni mogel računati na prestol, kajti kot vladar si je ohranil, poznavajoč ljudi, oster pogled v zapletenih razmerah; politične stranke mu niso mogle zastreti oči za stvarno kritiko: On je bil in je res kralj, ki je suvereno obvladal situacijo.

Le eno je moglo uničiti izvojevano svobodo, le eno razdreti državo, v kateri smo našli udoben in lagoden dom; lastna nesposobnost in lastna nesloga. Res smo bili na najboljšem potu, da bi se to zgodilo, ako bi ne bilo našega kralja!

V času največje stiske, ko je odrekel parlamentarizem, ko že ni več deloval državni aparat, mu je Njegova velika ljubav do naroda diktirala manifest od 6. januarja 1929, ki je — upajmo za vedno — končal spore in ki je rešil državo — ne varajmo se v tem pogledu — gotovega razsula.

On nam je dal nova gesla, pokazal nova pota, dal nova sredstva, ki morajo voditi do velikega cilja, ki ga nam On zopet kaže, do močne krepke silne bogate Jugoslavije — ako se bodemo složno odzvali njegovemu pozivu!

Gospodarski in kulturni podvig Slovenije v letih kraljevanja roda Karadjordjevićev je ogromen.

Morda nam je danes hipna svetovno ekonomska kriza zameglila oči, da ne vidimo vsega napredka v dovolj jasni luči; toda kdor se hoče spomniti onih dni, ko je bila Slovenija — porazdeljena v različne kronovine — samo satrapija tujerodnih izžemalcev, kdor se spomni razmer, ki so vladale v javnih uradih, v šolah, na sodišču, kdor se spomni, kdo je imel v rokah vso industrijo, veliko trgovino, kdo je eksploatiral našega kmeta in delavca — in ki primerja te razmere s tem, kar smo dosegli danes, ko smo jednakopravni v vsakem pogledu, ko lahko tekmujejo na vseh poljih, ko so nam odprta vsa mesta, ko nam ni omejen naš razmah samo na kruh najslabše vrste, ta bo blagoslavljal dan, ko smo se ujedinili z brati Srbi in Hrvati! (Ploskanje.)

In Ljubljana sama? Vi, ki jo poznate iz časov suženjstva, ali ne vidite ogromnega napredka? Iz »dolge vasi« smo postali v teh letih moderno mesto.

Po odločbi kraljevi postali smo kot sedež banovine središče slovenskega ozemlja ter tako dosegli v okviru Jugoslavije tudi prvi politični ideal naših očetov: upravno zjedinjeno Slovenijo. Dobili smo svoje vseučilišče, za katero smo se pred vojno borili dolga desetletja, dobili smo celo vrsto drugih velepomembnih zavodov in sami ste videli, kako se je Njegovo Veličanstvo kralj v preteklih letih osebno zavzel za koristi našega mesta. Na splošno je poznano, da je slovenska zemlja postala Njemu in Njegovemu domu nadvse ljuba in draga.

A čemu preveč besed? Rekli smo, da je On kralj naših src. Zato naj govori srce. Njegovo tolikokrat izkazano ljubav mu vračamo iz vseh globin naših duš, z vso iskrenostjo in z vso prisrčnostjo, katere je zmožen pošten človek. Zagotavljamo Ga svoje udanosti, tembolj, **ker smo danes trdnega prepričanja, da je edino On v prvi vrsti nositelj državne misli, da je On glavni steber države, da si država brez Njega danes niti misliti ne moremo!** (Navdušeni klici: Tako je!)

Pozivljam Vas, da združimo vse svoje želje, vso svojo ljubezen, vso svojo udanost, ki smo jo pripravljeni vedno in povsod pokazati napram vsakemu, ki bi ogrožal obstoj ali varnost naše domovine, zvezane neločljivo z imenom roda Karadjordjevićev, v en klic:

Naj živi naš kralj Aleksander!
Naj živi kraljica Marija in kraljevski dom!
Naj živi Jugoslavija! (Klici: Živijo!)

Pozdravna in udanostna brzojavka

Ko so se ovacije polegle, je župan dr. Puc prebral naslednjo pozdravno brzojavko Nj. Vel. kralju:

Iz svečane seje občinskega sveta ljubljanskega, sklicane v spomin 10-letnice vladanja Vašega Veličanstva pošiljamo Vašemu Veličanstvu, Njenemu Veličanstvu kraljici in Vašemu kraljevskemu domu najudanejše pozdrave z željo, da ohrani Bog Vaše Veličanstvo še mnogo let, Vam v čast in slavo, a na srečo nam in domovini. Obenem si dovoljujemo sporočiti, da smo danes položili v proslavo velikega praznika temeljni kamen azilu za onemogle, ter prosimo, da se dovoli nazvati ga: Dom kralja Aleksandra I.

Županov predlog je bil sprejet z velikim odobravanjem. Župan je nato zaključil slavnostno sejo in povabil vse navzoče k udeležbi blagoslovitve temeljnega kamna novemu zavetišču za onemogle. Na stavbišču na južni strani kolonije mestnih stanovanjskih hiš za artilerijsko vojašnico so se odpeljali občinski svetniki z županom dr. Pucem in podžupanom prof. Jarcem na čelu in gostje z avtomobili in avtobusi, ki jih je dala na razpolago Splošna maloželezniška družba.

Slovesno polaganje temeljnika

Slovesnega polaganja temelja novemu zavetišču za onemogle so se udeležili med drugimi: ban dr. Marušič, podban dr. Pirkmajer, komandant mesta general Popović, stolni kanonik Nadrah, rektor dr. Šerko, predsednik višjega deželnega sodišča dr. Rogina, za finančno direkcijo dr. Volčič, direktor direkcije državne železnice dr. Borko, policijski upravnik Keršev an, predsednik Zbornice za TOI Ivan Jelačin ml., generalni tajnik Ivan Mohorič, predsednik zdravniške zbornice dr. Mavricij Rus, načelnik zdravstvenega oddelka banske uprave dr. Dolšak, tajnik Delavske zbornice Uratnik, direktor poštne hranilnice dr. Vidmar, državni pravobranilec dr. Souvan, za Kolo jugoslovanskih sester in Ženski savez dvorna dama Tavčarjeva, Govekarjeva in Gašperlinova, za Krščansko žensko zvezo Marija Srebotova in Vera Remčeva, predsednik Narod. strokovne zveze Rudolf Juvan, za OUZD dr. Kuhelj, dalje zastopstva Vincencijeve družbe, vodstva Marjanišča, Društva skrb za mladino, Higijenskega zavoda, Pokojninskega zavoda, Jugoslovanske strokovne zveze, Strokovne komisije, Sokola III. itd.

Slovesnost je otvoril načelnik odbor za zgradbo zavetišča občinski svetnik Ivan Tavčar, ki je imel naslednji govor:

Visokospoštovani gospodje!

Danes polagamo temeljni kamen zavetišču, ki je posvečen Njegovemu Veličanstvu Kralju Aleksandru I. ob 10-letnici njegovega vladanja. Lepše in iskreneje nismo mogli izkazati udanosti svojemu dobremu, za srečo delovnega ljudstva skrbečemu kralju, kot da zgradimo dom, v katerem bodo našli zvetišče oni, katerim ni usojeno, da bi na svoja stara leta živeli brez javne pomoči. Z dobrim delom proslavljamo svojega dobrega kralja.

Na prošnjo občinske uprave je Mestna hranilnica ljubljanska votirala za zgradbo Doma kralja Aleksandra I. znatno vsoto 6 milijonov dinarjev, občinska uprava pa je dala na razpolago lepo in zdravo stavbišče z obljubo, da bo skrbela tudi za vzdrževanje novega zavetišča. S tem je dana možnost, da bo odbor, ki je poverjen s sestavo gradbenega programa in z vodstvom nove zgradbe, lahko izvršil svojo veliko nalogo, in da bo Dom kralja Aleksandra I. že prihodnje leto dograjen.

Novo zavetišče za ostarele ljubljanske občane je silno potrebno. Dosedanje mestno zavetišče za onemogle je prenapolnjeno. Številni prosilci čakajo že leta in leta, da bi bili sprejeti v oskrbo občine. Upravičenim prošnjam pa dosedaj ni bilo mogoče ustreči. In tako mora čez 100 od starosti onemoglih, za vsako delo nesposobnih občanov v najtežavnejših socialnih prilikah živeti brez stalne strehe in brez zadostne prehrane, najbednejše življenje. Zato čast in hvala v imenu vseh teh invalidov dela onim, ki so pripomogli k zgradbi Doma kralja Aleksandra I. in ki so odrešili največje reveže največjega pomanjkanja.

V Domu kralja Aleksandra I. bo prostora za 200 oskrbovancev. Urejen bo dom po načelih in pojmovanjih sodobnega modernega skrbstva. — Arhitektonsko dovršena zgradba bo nudila oskrbovancem prijetno in zdravstvenim zahtevam odgovarjajoče sobe, opremljene sicer štedljivo, a domače in udobno. V domu bodo imeli oskrbovanci na razpolago čitalnice, sprejemnice, bolniške sobe, kakor tudi široke hodnike ter terase za sprehode in bivanje tekom dneva. Za vse bo kar najbolj poskrbljeno, samo da bodo lahko oskrbovanci vsaj ob zatonu svojega življenja živeli mirno in brez eksistenčnih skrbi.

V novem domu ne sme imeti nihče občutka, da je nadležen miloščinar, vsak oskrbovanec naj ve, da je bil dom postavljen v spoštovanje in oddolžitvi družbe za njegovo življensko trdo delo.

Iskreno želimo, da bi bil dom kralja Aleksandra I. v ponos Ljubljani in v srečo onih, ki bodo v zavetišču oskrbovani!

Načelnik Tavčar je nato prebral spominsko listino, ki so jo pozneje vzidali vtemeljni kamen.

Mestna občina ljubljanska in Mestna hranilnica ljubljanska ste sklenili zgraditi v proslavo desetletnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. dom, v katerem bodo našli v letih starosti svoje zavetišče ubogi ljubljanski občani.

Mestna hranilnica ljubljanska je za zgradbo doma izročila vsoto 5 milijonov dinarjev, mestna občina ljubljanska pa zemljišče ter skrb za vzdrževanje zavetišča.

V Ljubljani, dne 17. avgusta 1931.

Ljubljanski župan: Dr. Dinko Puc; predsednik Mestne hranilnice ljubljanske Rihard Sušnik, načelnik odbora za zgradbo zavetišča Ivan Tavčar.

Občinski svetnik kanonik dr. Klinar se je spominjal 10-letnice vladanja Nj. Vel. kralja, nato pa je opravil molitve in blagoslovil temeljni kamen. Po blagoslovitvi je imel kratek govor predsednik Mestne hranilnice, občinski svetnik Rihard Sušnik.

Častita gospoda!

Upravni odbor Mestne hranilnice ljubljanske je rade volje podprl idejo za zgraditev prepotrebnega zavetišča za onemogle, ker si je bil v svesti, da s tem sklepom ne le doprinese mnogo dobrega za omiljenje socialnega položaja onih, ki se bodo morali posluževati te ustanove, temveč tudi, ker je bil prepričan, da na ta način najlepše in najdostojneje proslavi 10letni jubilej našega ljubljenega vladarja kralja Aleksandra I., v čegar intencijah se vedno ponovno zrcali skrb za srečno bodočnost vsakega državljana.

Mestna hranilnica ljubljanska se je s tem dejstvom tudi oddolžila prebivalstvu mestne občine ljubljanske, ker je končno tudi njen namen, da se razpoložljiva sredstva uporabljajo v obče koristne, humane in karitativne svrhe. Mestna hranilnica ljubljanska je že mnogokrat v času svojega nad 40letnega obstoja podprla razne socialne akcije, bodisi s podporami v denarju, bodisi z dovoljevanjem denarnih kreditov, vendar pa je v javnosti navadno ostalo zamolčano ime Mestne hranilnice ljubljanske, iz česar si je mogel marsikdo ustvariti krivo sodbo, da Mestna hranilnica ničesar ne prispeva za obče koristne javne namene. S tem vidnim znakom, ki bo zrastel iz teh tal, pa je upravni odbor Mestne hranilnice ljubljanske ponovno povdaril, da se v polni meri zaveda naloge, ki jo ima vršiti v socialnem pogledu.

Upam in trdno sem prepričan, da bo gradbeni odbor, ki je sestavljen v ta namen iz zastopnikov mestne občine ljubljanske in Mestne hranilnice ljubljanske svojo nalogo tako izpolnil, da bo nameravana zgradba postala vzorno zavetišče in da bodo vsi oni, ki bodo uživali gostoljubnost tega poslopja, našli v njem srečne ter zadovoljne.

Načelnik Tavčar je položil listino v odprtino temeljnega kamna in vrgel nanjo kelo malte z besedami: »Srečni naj bodo tisti, ki bodo živeli v tem domu!« Župan dr. Puc je vrgel kelo malte z besedami: »Tako moramo urediti s složnim delom našo domovino, da bo vsak našel kruha, na starost pa zavetišče!« Ban dr. Marušič pa z besedami: »Naj bo ta stavba dokaz bratske ljubezni in državljanske solidarnosti!« Sledilj so še podban dr. Pirkmajer, knjigovodja Mestne hranilnice Pretner in drugi, nakar je bila slavnost zaključena.

Proslava v Mariboru

Slavnostna občinska seja -- Maša v stolnici -- Manifestacije in zborovanje

Maribor, 17. avgusta.

Maribor se je danes že navsezgodaj okrasil z državnimi zastavami, da tako tudi na zunaj čim slovesnejše proslavi desetletnico plodonosnega vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Uvod v proslavo pa je bila slavnostna seja mestnega občinskega sveta v mestni posvetovalnici, ki je bila okrašena s kraljevo sliko, državnimi zastavami in z zelenjem.

Sejo je ob 9·30 otvoril mestni župan gospod dr. Juvan ob skoraj polnoštevilni udeležbi svetovalcev in imenoval za zapisnikarja gg. Josipa Stabeja in prof. Ivana Favaja. Na to je spregovoril o pomenu današnje velike proslave, rekoč:

»Gospodje občinski svetniki! Danes pred 10 leti je segel po smrti blagopokojnega velikega jugoslovanskega kralja Petra Osvoboditelja na jugoslovanski kraljevi prestol naš vzvišeni in vitežki vladar kralj Aleksander I. Z velikim veseljem in z velikimi slovesnostmi praznuje danes ta jubilej cela država, ves jugoslovanski narod in tudi naša srca bijejo danes polna ponosa, veselja, hvaležnosti in vdanosti napram našemu kralju in njegovemu visokemu domu.

Naša dolžnost je, da danes iz hvaležnega srca ob tem zgodovinskem jubileju rečemo: sreča, velika sreča za naš narod in državo, da je v teh usodnih letih vladala našo državo naša narodna in vitežka kraljevska rodbina Karadjordjevićev, prav posebna sreča, da smo imeli v teh zadnjih letih svojega oboževanega kralja Aleksandra I.

Težki, za narod in državo najtežji časi, so za nami. Jugoslovanski narod, do osvoboditve razcepljen, stoletja tudi v tujem robstvu, pod tujimi vladarji, je pod vodstvom svoje vitežke dinastije dosegel svojo narodno svobodo ter narodno ujedinjenje. In vendar mi te svobode nismo znali ceniti. — Predolgo je bilo robstvo, zastrupljena je bila kri naroda. Komaj je izšlo za nas s tolikim hrepenenjem pričakovano in zaželjeno solnce svobode, že smo zašli v medsebojne spore.

Sreča naša, da je v teh težkih časih z veliko državniko modrostjo vodil naš narod naš oboževani vladar Aleksander. Videl je, kako velika nevarnost preti narodu in državi, in kakor je stal v strelskih jarkih v prvi vrsti, tako je tudi sedaj stopil na čelo naroda, visoko dvignil zastavo jugoslovanske misli in pozval vse dobro misleče Jugoslovane, da slede njemu, da bosta rešena država in narod. Ta poziv v uri nevarnosti je imel popoln uspeh. Narod je svojega kralja razumel, pod jugoslovansko zastavo, okoli svojega kralja so se zbrale ogromne množice onih, ki hočejo močno in srečno Jugoslavijo. Globoka kraljeva ljubezen do naroda, velika državnika modrost mu je narekovala manifest od 6. januarja 1929., in razvoj dogodkov dokazuje nam in celemu svetu, da je bila to edina rešitev za našo državo in za naš narod.

Gospodje občinski svetniki! Pozval sem vas na to slavnostno sejo, da tudi mesto Maribor glasno in jasno pove ob jubileju svojega kralja, da ljubi svojega kralja, da mu je vdano iz celega svojega srca, da je cel Maribor brez razlike mišljenja zvest njemu in njegovim načelom. Naj zapisnik o današnji seji priča poznim rodovom, da smo danes ob današnjem kraljevem jubileju zastopniki Maribora iskreno in polni hvaležnosti in vdanosti navdušeno vzklikali v tej zgodovinski dvorani: »Živel naš narodni kralj Aleksander, živel njegov visoki dom, živijo Jugoslavija.« (Obč. svetniki so stoje navdušeno vzklikali: »Živel kralj, živela Jugoslavija!«)

Gospodje! Mesto Maribor pa je tudi dolžno, da se za večne čase postavi viden dokaz naše vernosti, hvaležnosti in vdanosti do kralja. Znana je velika očetovska ljubezen našega kralja do siromakov, zlasti do naše nežne mladine. Zato predlagam, da v spomin na današnji dan prispevamo za razširitev počitniške kolonije Kraljice Marije na Pohorju znesek 500.000 Din. S tem bomo ta dan najlepše proslavili in dokazali, da razumemo svojega kralja in postopamo v smislu njegovih želja.«

Županov predlog se je sprejel soglasno.

»S tem je predlog sprejet in predlagam še sledečo vdanostno brzojavko: »S slavnostne seje mariborskega občinskega sveta, ki se je vršila ob priliki jubileja 10letnice vladanja vzvišenega vladarja Jugoslavije, si usojam v imenu mesta Maribora poslati Vašemu Veličanstvu in Visokemu kraljevskemu domu zagotovilo neomejene zvestobe in globoke dejanske vdanosti.«

Županovemu pozivu so se občinski svetniki polnoštevilno odzvali in odšli v stolnico, kjer je bila pri slovesni maši zbrana velika množica meščanstva. Poleg župana g. dr. Juvana in podžupana g. dr. Lipolda so bili navzoči okrožni načelnik g. dr. Schaubach z uradništvom, gg. okrajna glavarja dr. Hacin in dr. Makar, predstojniki sodišča, državnega pravdništva, jetnišnice, vseh pošt, davčnega urada in davčnega inspektorata, obeh kolodvorov, delavnice in ku-

rilnice državnih železnic, mestne in železniške **ter obmejen policije, orožništva,** finančne straže in carinarnice, Narodne banke, vseh srednjih, **strokovnih,** meščanskih in osnovnih šol itd. Prav tako so se po delegatih udeležila slovesne službe božje vsa mariborska narodna, patriotska, telovadna in mnoga druga društva, stanovska zastopstva itd. Nadalje je bilo navzoče poveljstvo mesta, častništvo, udruženje rezervnih častnikov in bojevnikov in številno drugo občinstvo.

Po slovesni maši, katero je daroval pomožni škof dr. Ivan **Tomažič,** je bila slavnostna seja društva Počitniški dom kraljice Marije na Pohorju, katere se je poleg članov društva udeležilo tudi mnogo zastopnikov oblasti. Župan dr. Juvan je oficijelno sporočil sklep mestne občine, da za izpopolnitev naprav in novo zgradbo v pohorski koloniji podari v spomin kraljeve 10-letnice **500.000 Din,** kar so navzoči z navdušenjem odobravali. Dijaki in skavtje so medtem prodajali po mestnih ulicah znake slovenskega ženskega društva, katerih izkupiček je namenjen za zdravstveno zaščito mladine.

Večerni sprevod ob nepopisnem navdušenju prebivalstva

Maribor, 17. avgusta.

Glavna proslava se je vršila zvečer. Kmalu po 7 uri so se začele zbirati množice ljudi na določenih krajih. Po 20. uri se je strnil sprevod, v katerem se je vrstilo več ko 5000 ljudi. Na čelu sprevoda so bili kolesarji klubov »Perun«, »Edelweis« in »Koštela«; kolesarjem so sledili vojaška godba, finančni stražniki, skavti s prapori, častniški zbor z mestnim poveljnikom Pavlovićem na čelu, rezervni častniki, občinski svet z županom dr. Juvanom, Jugoslovanska Matica, Narodna Odbrana in druga narodna društva, nato železničarska godba in za njo Sokoli s starosto dr. Goriškom, moški v kroju in civilu s 3 zastavami, 2 naraščajska prapora, Sokolice, ženski in moški naraščaj ter deca. Za Sokoli je bila godba iz Limbuša in za njo so se razvrstile razne organizacije v civilu in gasilci. Sledila je godba »Drava« in za njo občinstvo.

Sprevod se je pomikal po mestnih ulicah med gostim špalirjem tisočglave množice. Navdušenje je bilo nepopisno. Vse hiše so bile razsvetljene. Končno je prispel sprevod na Slomškov trg, ki je bil bajno iluminiran. Pred stolno cerkvijo je bil postavljen govorniški oder in okrog njega so se zgrnile množice. Ljudi je bilo več ko 15.000. Vse palače so bile v lučih, tako pošta, mestna hranilnica, kazino, škofija, stolna župnija, policija in ostale.

Na govorniškem odru so se zbrali župan dr. Juvan, podžupan dr. Lipold, predsednik Narodne odbrane g. Kenda, general Pavlović, zastopnik okrožnega inspektorata gosp. Poljane, okrajni načelnik dr. Hacin, drž. pravnik dr. Janči, župni starosta Sokola dr. Gorišek in oblastni predsednik Jadranske Stražne dr. Leskovar. Godbe so zaigrale narodne himne in nato je dr. Juvan pozdravil navzoče in govoril o pomenu današnjega dne. Slavnostni govor je imel profesor Kenda. Govoril je o zaslugah Nj. Vel. kralja in o našem delu za Jugoslavijo. Ob koncu so godbe zaigrale državno himno, ženski zbori so zapeli narodne pesmi in zborovanje se je zaključilo z viharnimi manifestacijami ljudskih množic. Na piramidi so med tem prižigali umetne ognje in s prameni svetlobe zarisali v temno nebo tudi sliko Nj. Vel. kralja Aleksandra I.

V Celju

Včeraj zjutraj ob 8. uri se je v župni cerkvi služila slovesna maša, ki jo je opravil g. opat Jurak ob asistenci. Na koncu so zapeli Tedeum ter molitve za kralja. Maše so se udeležili predstavniki vojaških in civilnih oblasti, oficirski zbor ter admiral g. Polić, ki se nahaja v Celju na oddihu. Poleg oficijelnih zastopnikov je službi božji prisostvovalo tudi mnogo ljudstva.

Ob 9. uri se je v slavnostno okrašeni mestni dvorani začela svečana seja mestne občinske uprave. Mestni načelnik g. dr. Alojzij Goričan je v lepem govoru slavil Nj. Vel. kralja ter prečital zgodovinski manifest. Občinski odborniki so govor mestnega načelnika poslušali stoje ter na koncu trikrat vzkliknili »Živio« Nj. Vel. kralju.

Nato so soglasno sklenili v proslavo dneva razdeliti med občinske reveže vsoto 10.000 Din. Zvečer se je po mestnih ulicah premikal impozanten manifestacijski sprevod, pri katerem so sodelovali Sokoli ter vsa narodna društva. Ob zvokih železničarske godbe in ob svitu bakelj je korakala mladina po mestu ter dala duška svoji ljubezni do kralja in domovine. Od 9. do 10. ure je bil koncert železničarske godbe pred kolodvorom.

V Žalcu

V proslavo 10-letnice modrega vladanja priljubljenega narodnega vladarja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. je sklical v nedeljo ob 9. župan Rudolf Lorber svečano sejo v telovadnico tržke državne osnovne šole. Seje so se udeležili vsi javni funkcionarji, v polnem številu pa tudi drugi narodno zavedni tržani. Seja je potekla v navdušenju za našega vladarja.

Na Jesenicah

10-letnica vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. se je proslavila tudi pri nas kar najslavneje. Z vseh hiš so plapolale državne trobojnice in oznanjevale velik praznik. V nedeljo dopoldne se je vršila v župni cerkvi maša. Zvečer so bile razsvetljene vse hiše. Po deveti uri zvečer pa je sokolska godba svirala pred postajo.

d **Vpisovanje na Drž. dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani** bo za učence in učenke I. letnika dne 1., 2. in 3. sept. od 8. do 12. ure. Pri sprejemanju v I. letnik bodo imeli prednost učenci in učenke — otroci trgovcev in industrijcev, ki bodo ostali doma, in pa tisti, ki imajo že zagotovljeno službo. V splošnem pa bodo v zadevi sprejema odločala izpričevala. Priglašenci za II. letnik imajo prinesti izpričevalo I. letnika drž. dvorazredne trgovske šole, ponavljalci pa izpričevalo II. letnika. Tisti(e), ki bi morda prišli(e) od drugod, imajo poleg izpričevala prinesti tudi rojstni list in prošnjo za sprejem. Vpisnina znaša za vsak letnik po Din 150, ki se nesprejetim vrne. — Dne 7. septembra bo na razglasni deski objavljeno, kdo je sprejet in kdo je odklonjen. — Šolsko leto 1931-32 se bo pričelo dne 16. sept. ob 9. uri s sv. mašo v Križankah. Po službi božji se zbero učenci in učenke v svojih razredih. Ponavljalni izpiti se bodo vršili za učence(ke) prvih letnikov dne 27. in 28. avgusta, za učence(ke) drugih letnikov pa dne 27. in 29. avg. Razpored ponavljalnih izpitov je objavljen na razglasni deski. — Končni izpit v septemberskem terminu se bo vršil od 4. do 15. sept. Natančen razpored je objavljen na razglasni deski.

V Kočevju

Proslava desetletnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. se je vršila s sodelovanjem vseh slojev in obeh narodnosti. Le tako je moglo priti do tako obsežne in lepe proslave, na kateri so zlasti tudi kočevski Nemci pokazali svoje patriotično mišljenje in pripravljenost, da ob vsaki priliki manifestirajo svojo naklonjenost in ljubezen do kralja in države.

V soboto 15. t. m. ob 20. uri se je začel pomikati izpred Uniona **bakljadni sprevod** z godbo na čelu. Sledili so Sokoli, gasilci, rudarji, razni zastopniki in okrog 1500 ljudi broječa množica. Mesto je bilo slavnostno okrašeno in razsvetljeno, kakor že davno ne. Sprevod je krenil izpred Uniona skozi mesto. Na obeh straneh ceste je stala številna množica in navdušeno vzklikala. Po sprevodu se je vršil v dvorani hotela »Trst« velik

koncert

kočevskih pevskih društev. Pevci **delavskega društva** so zapeli Bože pravde, Adrijansko morje in Na plan. Njihovo petje, ki ga je naštudiral g. Mirko Trost, globok interpretator pevskih skladb, je želo buren aplavz. Istotako simpatično je bil sprejet **nemški pevski zbor** pod vodstvom d. H. Arka. Globok vtis je napravila na poslušalce ga. Marija **Röthel-Nostis,** bivša pevka na Dunaju. Solotočke je pel tudi dunajski tenorist Hans **Schuster.** Na klavirju ju je odlično spremljal dijak M. **Trost.** — Po koncertu se jee razvila prosta zabava s plesom. Igrala je godba Vič-Glince.

V nedeljo 16. t. m. je bila ob pol 6. uri **budnica,** ob 10. uri pa slovesna

služba božja.

Med udeleženci so bili med drugimi banski svetnik dr. Ivan **Sajovic,** sreski načelnik Albert **Platzer,** mestni župan Maks **Kostanjevec,** gimnazijski direktor Anton **Burger,** zastopniki društev in druge odlične osebnosti. Med službo božjo je pel za to priliko sestavljeni mešani zbor. Po službi božji se je vršila v posvetovalnici mestne občine

slavnostna seja

občinskega odbora, na katero so bili povabljeni zastopniki vseh društev in korporacij. Na seji je v izbranih besedah orisal g. župan Maks **Kostanjevec** plodno delo našega kralja za napredek države in naroda. Njegov govor so sprejeli navzoči z navdušenimi vzkliki. Soglasno je bil sprejet županov predlog, da se pošlje Nj. Vel. kralju **brzojavka** s čestitko vsega prebivalstva ob njegovi desetletnici.

Po slavnostni seji so defilirali mimo odličnikov našega mesta z godbo na čelu Sokoli, gasilci in rudarji z zastavami. **Promenadni koncert,** ki se je nato vršil, je zbral na trgu za gradom veliko množico ljudi. Godba Vič-Glince je dovršeno zaigrala več komadov. Popoldne je bila veselica s pestrim sporedom.

V Zagorju

Pri nas smo proslavili desetletnico vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. jako svečano. Ob 19'30 se je sešel občinski odbor k slavnostni seji, kateri je predsedoval župan g. Albin Grčar, ki je predlagal, naj se ob tej priliki pošlje Nj. Vel. kralju vdanostna brzojavka, kar je bilo soglasno sprejeto. Sklenjeno jee bilo staviti vsako leto v proračun vsoto 10.000 Din za opoldansko toplo prehrano za revne šolarje. Seja je bila zaključena z trikratnim živijo! klicem Nj. Vel. kralju. Takoj po slavnostni seji je pred občinskim uradom zbrani množici sporočil g. župan sklep slavnostne seje, kar je zbrana množica z odobravanjem vzela na znanje in vzklikala vladarju. Izpred občine se je razvil sprevod z rudniško godbo na čelu ob svitu plamenic. Takoj za godbo je korakal odbor občine Zagorje, zastopniki oblasti in cerkve, šole itd. V sprevodu so bili Sokoli v kroju s svojim praporom, Gasilno društvo in naraščaj gasilnega društva z lampijončki in občinstvo. V Sokolskem domu je imel slavnostni govor g. **Matija Pelko,** šolski upravitelj, ki je zbranim predočil viteštvo našega narodnega vladarja. Godba je zasvirala državno himno, nakar so sledile deklamacije. Pevci pa so pod vodstvom g. Rožmana zapeli več pesmi. Mladinski zbor je zapel pod vodstvom učitelja g. Koprive jako uspelo »živel kralj« in je žel viharen aplavz občinstva, nakar je godba zaključila lepo uspel slavnostni večer.

*

Proslava Jugoslovanov na Dunaju

Z Dunaja nam poročajo, da je bila tam v nedeljo ob pol enajsti uri maša v katoliški cerkvi sv. Ane v Annagasse, ki so se je udeležili uradniki poslaništva in mnogo občinstva. Po maši molitve za kralja Aleksandra. — Uro pozneje je bila pravoslavna služba božja v srbski pravoslavni cerkvi v Veithgasse. Poleg običajne liturgije je župnik tamošnje cerkvene občine imel lep govor o desetletnici vladanja kralja Aleksandra.

Majdica se lišpa.

Majdica se pripravlja z mamico za izprehod. Obleče čisto opravo in v resnici dražestno izgleda. Med potjo vsi znanci občudujejo njeno novo oblekco. „Saj ni nova, samo s Schichtovim Radionom je oprana" odgovarja ona vsa ponosna in vsi se z odobravanjem smejejo mali Majdici.

SCHICHTOV
RADION
PERE SAM
IN VARUJE PERILO
ZAJAMČENO BREZ KLORA

Velikanski požar v Podturnu pri Dol. Toplicah

Ogenj je uničil šest gospodarskih poslopij

Novo mesto, 16. avgusta.

Na praznik Velike Gospojnice se je vršila v Podturnu pri Dolenjskih Toplicah blagoslovitev gasilnega doma in ob tej priliki so obhajali tudi 10-letnico obstoja gasilnega društva v Podturnu. Nato se je vršila veselica, katera bi uspela kar najlepše, če ne bi okrog 8. ure zvečer izbruhnil silen požar v vasi poleg veseličnega prostora.

Še preden so se ljudje dobro zavedli, je bil skedenj Ivane Gorše ves v ognju. Mogočni plameni in ognjeni zublji so razsvetljevali vas, in z grozo smo gledali, kako se širi ogenj na bližnja poslopja. Gasilcev je bilo na veselici na srečo vse polno in so takoj stopili v akcijo. Navzočih je bilo 6 gasilnih društev, in sicer Podturn, Toplice, Uršna sela in Vavta vas z motornimi brizgalnami, Poljane in Čermošnjice pa z ročnimi brizgalnami. Toda kljub temu, da je gasilo okrog 150 agilnih gasilcev, niso mogli požara udušiti, temveč samo omejiti. Hvala Bogu, da ni bilo vetra, sicer bi bila šla vsa vas.

Ogenj je popolnoma uničil vsa gospodarska poslopja Ivane Gorše, in sicer hišo, skedenj, hlev in kaščo. Pogorelo je vse pohištvo, poljsko orodje, voz, dvokolnica, vse seno, detelja in slama. Rešili pa so nekaj obleke, žito, živež in pa denar, katerega je bilo itak malo.

Ogenj pa ni ugonobil samo poslopja Goršetove, ampak se je mahoma prijel tudi skoro novega skednja in hleva posestnika g. Janeza Pirca in oboje poslopji čisto vpepelil. Vsa vas je bila zbegana: otroci so jokali, žene tulile in vile roke, a moški pa so molče delali in garali vso noč, dokler niso vdušili ognja. Ožgano in opaljeno je tudi vse okoli stoječe sadno drevje in precejšnja brajda grozdja posestnika Auguštin Alojzija.

Kako je nastal ogenj? Nekateri pravijo, da je mogoče kdo vrgel ogorek cigarete ali cigare v skedenj, drugi pa menijo, da je nastal od rakete, ki so jih zažigali in spuščali v zrak.

Pogorelca sta sicer zavarovana, ampak njih zavarovalnina je vse premajhna. Posestnik g. Pirc je zavarovan za 30.000 Din, a Ivana Gorše pa za — **500 Din.**

Iz strahu pred ognjem so znesli iz sosednih hiš razne predmete. Tu pa so se pojavili zlikavci, katerih ne manjka sploh nikjer, in so pobasali precej vrednostnih predmetov in z njimi odšli neznano kam. Radi tega trpi precejšnjo škodo trgovec Mihael Medic, ki še sedaj radi velike zbeganosti ni ugotovil, koliko mu je zmanjkalo. Pri tem prenašanju so mu razbili in pokvarili tudi moderno tehtnico in mu s tem prizadejali veliko škodo. To ni lepo! Zlikavce te vrste, bi bilo treba strogo kaznovati!

Vsem gasilcem prisrčna hvala za njihovo požrtvovalnost! Zlasti si je pri gašenju priboril veliko zaslug povelnik gasilnega društva v Podturnu g. Jože Muru. Čestitamo mu!

Sv. Križ pri Litiji

Pogorišče Borštnarjeve hiše, v kateri se nahaja gostilna in trgovina, bodo začeli prenavljati te dni. Ker poslopje ni bilo zavarovano, so dobri sosedi navozili iz svojih gozdov dovolj lesa zastonj. Iskrena hvala!

Sadna letina zelo dobro kaže, osobito hrušek je na izbiro. Ponekod so pa zaradi dolgotrajne suše piškave.

Lepo stopnišče pred farno cerkvijo je izgotovila stavbna tvrdka Bercieri iz Šmartna pri Litiji. Stopnišče je res v kras trgu in cerkvi.

Claude Anet:

Arijana

19

Roman ruske deklice.

Prijatelji Dvoranske so bili vznemirjeni, ker se je Varvarino nastrojenje neprestano menjavalo. Poprej je bila sila vesela, ljubezniva in brezskrbna, dan za dnem enaka; največja privlačnost je bila v njenem vedno smehljajočem se obrazu; ta smehljaj je bil bistven del njene lepote, ravno tako kakor njene lepe črne oči. Zdaj pa je bila Varvara nemirna in razdražena in nič več se ni znala obvladati. Poprej ji ni nikoli ušla žaljiva beseda iz ust, zdaj pa je včasih svojim najstarejšim prijateljem naštela najneprijetnejše reči, da so se prestrašeni vpraševali, ali se ne bliža kakšna nesreča.

Vladimir Ivanovič, lep mož s sivečimi lasmi, je še vedno pogostoma prihajal v hišo, toda komaj je prišel, je naglo zopet odšel in se ustavil k večjemu nekaj minut za mizo, če je imela Varvara še kakšen drug obisk. Če je stopil v mali salon poleg spalnice, je to napravil v naglici, s cigareto v ustih. Nič več ni ostajal po cele večere pri Varvari in tudi on je bil ob svoj mir in samozavest, ki sta bila poprej pri njem nekaj samo ob sebi umevnega. Do Arijane se je Varvara kaj čudno obnašala. Včasih jo je kar obsipavala z ljubeznivostmi, jo pod raznimi pretvezami pridržala pri sebi, ni je pustila ven ter jo natrpala z darovi. Nato pa je prešla v nasprotje: žalila jo je, ni je pustila k sebi in ni po cele dneve ni izpregovorila z njo, kakor da sta si tuji. Mlada deklica je prenašala te muhe sila ravnodušno, kakor da ne vidi njenih ljubeznivosti ne njenega sovraštva.

Ko je bila nekega dne zopet prijaznejša in dobre volje, ji je Arijana kmalu po zaključnem izpitu na gimnaziji povedala, da namerava iti na vseučilišče, da pa jo oče ovira. Varvara je sovražila svaka, dasi ga ni nikoli videla.

»Tvoj oče je bil od nekdaj tepec, draga,« je rekla, »ti si prebistra, da bi mogla z njim živeti. Smešna je njegova zamisel, da te mora poročiti. Saj si še otrok. Kaj pa veš o življenju? Ali imaš sploh že kakšno »razmerje«?

Zasmejala se je, pogledala nečakinjo v oči in nadaljevala:

»Zares, ali imaš kakšno razmerje? Ti veš o meni vse, nikoli ti nisem ničesar zakrivala, toda kaj pa vem jaz o tebi? Torej izpovej se, hinavčica!«

Arijana se je nasmehnila, ne da bi kaj odgovorila. Varvara pa je nadaljevala:

»Vse mesto kleči pred tabo, moški nore za tabo, kakor ga si jih začarala: kaj jim pa ti nujaš za to? — In vendar, če te le pogledam, vidim, da si docela naše krvi. V tvoji starosti je tvoja mati že doživela svoj roman, tudi jaz sem že v osemnajstem letu živela, kakor se mi je zljubilo. In pravijo, da so današnja dekleta še veliko naprednejša in nas daleč prekašajo. — Torej bodi že vendar odkritosrčna, kaj počenjaš z moškimi? Sama vidim, kako te slušajo na migljaj. — Ah, kako ti zavidam, poprej nekoč...«

Varvara Petrovna je vzdihnila.» Ti si srečna tu. Prosta si. Greš in prideš, kadarkoli se ti zljubi. Kaj hočeš še več? Jaz te ne pustim proč, ne morem se ločiti od tebe.«

V teh zadnjih besedah je bilo nekaj ganljivega. Arijana je to občutila. Zaman je skušala pregovoriti teto, Varvara ni hotela nič slišati o kaki ločitvi.

Da po pravici povemo, je prišla na neko čudno mrtvo točko. Ni ji ušlo, da prihaja Vladimir Ivanovič samo tedaj, če je bil gotov, da dobi doma Arijano. Rad je poslušal duhovito deklico in iskal prilike, da bi bil v njeni družbi. Spočetka jo je ta ugotovitev bridko zadela, toda pozneje je spoznala, da je bila Arijanina navzočnost gotovo sredstvo, s katerim je privabljala v hišo vihravega ljubimca. Uvidela je, da bi vedno redkeje prihajal, ako bi mlada deklica odšla. In tako skromna je postala, da ga je hotela samo videti, da, to je bil edini smoter njenih dnevov. Sicer pa si je dejala: »Kaj pa je pri tem nevarnega? Arijana je otrok in zdravnik je v njenih očeh že skoraj starec. Rada ima, da ji dvorijo lepi mladeniči med dvajsetim in tridesetim letom, med njimi si bo izbrala svojega ljubčka. Vladimir je ne zanima, samo kdor je toliko poskusil v življenju, kakor sem jaz, ve ceniti njegove vrline.«

Iz Dravske banovine

Brzojavka Nj. Vel. kralja banu dr. Marušiču

Ljubljana, 17. avgusta. AA. Za čestitke, ki jih je poslal gospod ban imenom prebivalstva Dravske banovine Nj. Veličanstvu kralju ob 10-letnici vladanja, je prejel z najvišjega mesta to-le zahvalno brzojavko:

»Dr. Drago Marušič, ban, Ljubljana. Zahvaljujem se za čestitke in izraze udanosti in zvestobe Vam in prebivalstvu Dravske banovine — Aleksander.«

*

d **Odkritje spomenika kralju Petru v Ljubljani.** Z odlokom prometnega ministrstva je dovoljena 1/4 (četrtinska) vožnja po železnicah. Podrobna navodila bodo pravočasno objavljena. — Odbor.

d **Zakon o pošti, telegrafu in telefonu nam je** preskrbel v slovenskem prevodu g. Epich Tilen, svetnik pri Dravski direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani. Novi poštni zakon nadomešča stari avstrijski poštni zakon z dne 5. novembra 1837, ki je veljal za Slovenjo in Dalmacijo.

d **Opozarjamo na današnji oglas: Mednarodni velesejem v Pragi.**

d **Glavna skupščina** JUU bo, kakor smo že poročali, od 28. do 25. avgusta v Beogradu. Seja glavnega odbora bo že 22. avgusta. Za skupščino so vse predpriprave v polnem teku. Vse sekcije so razposlale delegatom in udeležencem lokaznice za četrtinsko vožnjo. Iz sekcije za Dravsko banovino se je priglasilo nad 70 udeležencev. Zanje je zaprosilo vodstvo sekcije poseben vagon za potovanje. Odpotujejo 22. avgusta z brzovlakom ob 9·23. Na Zid. mostu se jim pridružijo udeleženci iz zelene Štajerske. Z istim brzovlakom potujejo tudi zastopniki iz savske, splitske in banjaluške sekcije. Ob prihodu v Beograd jim pripravljajo beograjski tovariši sprejem. Udeleženci bodo stanovali v hotelih in privatnih ustanovah.

d **Dr. Leo Šavnik,** specijalist za ženske bolezni in porodništvo, zopet redno ordinira. 1839

d **Veleindrustrijalec Franc Woschnagg umrl.** V ponedeljek je došla z Dunaja vest, da je umrl v sanatoriju Cottage na Dunaju Franc Woschnagg, veleindustrijalec v Šoštanju. Bolehal je že dolgo na srčni napaki, kateri je sedaj podlegel. Rodil se je Franc Woschnagg 18. septembra 1865 kot sin Franct Woschnagga, ki je bil brat znanih dr. Josipa in Mihaela Vošnjaka. Umrli je bratranec gospoda dr. Bogumila Vošnjaka. Leta 1900 se je oženil z Marjano rojeno Melzer iz Dunaja. Iz zakona izvirata dva sina Herbert in Walter, ki sta se oba posvetila stroki svojega očeta. Umrli Franc Woschnagg je bil župan mesta Šoštanja od leta 1912 do leta 1918, ko je po prevratu izročil županske posle tedanjemu gerentu in sedanjemu županu dr. Franu Mayerju. Radi bolezni se je umaknil iz vodstva tovarne na svoj na novo opremljeni grad Marovsko graščino pri Šoštanju; vendar je bil do zadnjega časa v poslih tovarne natančno poučen. Umrli je bil upravni svetnik med drugim tudi Ljubljanske kreditne banke, tovarne Westen v Celju in tovarne verig v Lescah. Pokojnika prepeljejo iz Dunaja ter se bo vršil njegov pogreb v četrtek, 20. t. m. popoldne iz tovarne v rodbinsko grobnico na domačem pokopališču. N. p. v m.! Žalujočim ostalim naše sožalje!

d **V kraljestvu Zlatoroga** film turistovskega kluba »Skale«. Med najlepše dogodke »Kraljevega tedna« mirne duše prištevamo premiero filma »V kraljestvu Zlatoroga«, ki ga je z neprimerno požrtvovalnostjo in pridnostjo izdelal agilni turistovski klub »Skala« v Ljubljani. Nad tri leta je potrebovala »Skala« za dovršitev tega filma. Številne ekspedicije širom Slovenije, naporne in nevarne plezalne ture je bilo treba izvesti, da je bilo mogoče končati to veledelo. »Skala« se je morala boriti s finančnimi in drugimi neprilikami, člani so založili lastna sredstva, žrtvovali ves svoj prosti čas za snemanje, razvijanje in kopiranje filma in vsa druga dela, ki jih zahteva izvedba tako obširne naloge. Film je zamišljen kot propagandno sredstvo za lepoto naših krajev, naš alpinizem, našo obrt in industrijo. Kaže nam krasote Gorenjske, predvsem Triglavske skupine, Martuljka, Kranjskogorskih gora, divni čar Bohinjskega in Blejskega jezera, bravurozne plezalske spretnosti naših prvih alpinistov, življenje in delo naših planšarjev, lovcev, prizore iz sirarske, mlekarske, lesne, železarske industrije, šege in navade naših vasi, geološke zanimivosti naših Alp in končno zasneženo kraljevstvo Zlatorogovo, — cilj in raj smučarjev in zimskih alpinistov. Vsi prizori pa so spretno povezani z zgodbo treh prijateljev, ki se smidejo na Jesenicah, da si ogledajo lepote in zanimivosti Slovenije. »Skala« je s tem svojim delom izvršila velepomemben kulturni čin, kajti film predstavlja vse več kot običajni filmi te vrste, podaja nam ne le pokrajine, temveč tudi človeka, ki živi v njej, njegovo življenje in nehanje. — Krstna predstava filma bo v septembru; v okviru »Kraljevega tedna« bodo tekle te verne slike naših krajev in našega ljudstva mimo naših oči, ter krepile naš ponos ter našo ljubezen do prelepe domovine.

d **Vremensko poročilo.** Včeraj je kazal v Ljubljani barometer 768·7, termometer 16·2, relativna vlaga 92%, tiho, oblačnost 10, dež (6·5 mm), v Mariboru je kazal barometer 762·8, termometer 15·8, relativna vlaga 89%, smer vetra NW4, oblačnost 10, dež (16·2 mm). Vsa opazovanja ob 7. uri zjutraj. Najvišja temperatura je bila včeraj v Ljubljani 20·4 (14·8), v Mariboru 19·2, (14·6), Zagrebu 27·4 (16) Beogradu 31·4 (17·2), Sarajevu 32·6 (15·3), Skoplju 31·6 (16·2). V oklepajih navedena je najnižja temperatura.

Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izvršitev. 398-1

Dr. LEO ŠAVNIK

specijalist za ženske bolezni in porodništvo zopet redno ordinira 1839

Ljubljana

Torek, 18. avgusta 1931: Helena. Pravoslavni, 5. avgusta: Evsignije.

Nočno službo imata lekarni Sušnik na Marijinem trgu in Kuralt na Gosposvetski cesti.

*

■ **Pozor!** Telefon št. 27-28 Harley-Davidson Motor Import družba z o. z. Ljubljana, Miklošičeva cesta 17. 1744

■ **Radi preložitve električnega urnega voda na Frančiškanskem mostu,** ki je potrebna radi zidave tromostovja, moramo danes za kratek čas izklopiti električne ure mestne občine ljubljanske. Jugoslavensko Siemens d. d., Ljubljana.

■ **Odprta noč in dan so groba vrata.** Umrli so v Ljubljani Ivan **Bastole,** mizar. pomočnik 62 let star, Japljeva ul. 2; Marija **Foršek,** hči delavca, 4 mesece stara, Vodovodna c. jama; Antonija **Šterk,** vdova uradnika, 73 let stara, Krojaška ul. 1; Marjan **Perič,** sin postreščka, 3 leta star, Suvoborsak 35 in Marija **Delakorda,** 73 let stara, kuharica, Zaloška 14. V ljubljanskih bolnišnicah so umrli Marija **Glavič,** 1 dan stara, hči trgovskega potnika, Cestna v Mestni log; Lucija **Kozuh,** 4 in pol leta stara, Zg. Šiška; Janko **Jerman,** 1 leto star, sin čevlj. pomočnika, Tržič; Ivan **Hribar,** 24 let star, Mahovnik pri Kočevju; Marija **Bernik,** 47 let stara, Praprotno pri Kranju; Avgust **Brodar,** 1 dan star, sin krojača, Rove 12; Amalija **Kner,** 21 let stara, Sava 6; Marija **Kromar,** 28 let stara, žena delavca, Dolenja vas 49; Jurij **Luknar,** 7 mesecev star, sin klep. pomoč. Ižanska cesta 6; Nikolaj **Nadasti,** 54 let star, ključavničar, Litija 12; Franc **Matjašič,** 71 let star, postrešček, Hrenova ul. 16; Josipina **Pavlin,** 60 let stara, zasebnica, Glince IX/14; Boško **Žagar,** 9 mesecev star, sin delavke, Moste; Ivan **Marker,** 28 let star, sin posestnika, Moste in Janko **Garafol,** 2 meseca star, sin dninarice, Vrhnika 102. Blag jim spomin! Žalujočim naše sožalje!

■ **Smodnik ga je obžgal.** Posestnik Miha Garbajc iz sv. Pavla pri Dobrunjah je v nedeljo zvečer streljal s cerkvenim možnarjem. Nenadoma se je vnel smodnik in ga je plamen obžgal po desnem očesu.

■ **Z nožem ga je ranila.** Lastnik kantine vojašnice v Škofji Loki, Franc Šimunic je imel v ponedeljek zjutraj opravek na kolodvoru. Tu je skočila nadenj Katarina M. z nožem v roki in ga ranila tako, da so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnico.

■ **Zobozdravnik dr. Srečko Puher, Gregorčičeva ul. 32, ne ordinira do 12. septembra.** 1821

■ **Fotoaparate** in potrebščine, gramofone in plošče kupite le pri »Jugošport« A. Rasberger, Ljubljana, Miklošičeva c. 34. 1436

■ **Obleke najnovejšega kroja pri »Gentlemen«** Miklošičeva 18. Angleško blago v zalogi. — 1498

■ **MOTOH kava dnevno sveža!** Kličite telefon 2577! 1470

Maribor

m **Meščani!** Pohorska železnica se bo gradila, ako se v najkrajšem času dobi podpisov na zadružnih deležih še za najmanje 500.000 Din. Na vas je tedaj, da dobi Maribor kot prvi v državi gorsko železnico. Zato vabim vse, ki ljubijo naše lepo mesto, da podpisujejo te dni deleže. Poudarjam, da ni treba takoj v gotovini plačati; zadruga rabi obvezne izjave, da se bo plačalo. Škoda bi bila, da se ta lepa akcija opusti zaradi tako malega zneska. Dr. Alojzij Juvan, župan.

m **Prvi nastop Sokola pri Sv. Martinu pri Vurberku.** Pred kratkim ustanovljeno Sokolsko društvo pri Sv. Martinu pri Vurberku bo imelo v nedeljo 23. t. m. svoj prvi javni telovadni nastop.

m **Odlikovanje.** Podstarosta Jugoslovanske gasilske zveze g. Vengust iz Celja je te dni izročil kapetanu tukajšnjih gasilcev, g. Ivanu Vollerju častno medaljo Hrvatske gasilske zveze v Zagrebu. Čestitamo!

m **Imenovanja pri prostovoljnem gasilskem društvu.** Te dni so napredovali nekateri člani prostovoljnega gasilskega društva, pri katerem so se tudi sicer izvršile razne spremembe. Člani Herzmansky, Zupanek, Peklar, Komwald in Vošinek so bili imenovani za plezalce, član Glabučnik je postal namesto Ertla ognjičar, Benedičič in Čerče pa sta bila imenovana za četovodji.

m **Političnim preganjancem.** Danes se je sestavil tudi v Mariboru akcijski odbor in program za kongres političnih preganjancev iz leta 1914 in 1916, ki bo 6. septembra t. l. v četrtek 20. t. m. bo ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma sestanek, na katerega gotovo pridejo vsi prizadeti.

Klobuke, perilo, kravate nudi ugodno JAKOB LAH, Maribor. 1184

m **Smrtna kosa.** V petek zvečer je na posledicah poroda umrla v nekem tukajšnjem sanatoriju ga. Zora Papeževa, uradnica pri Splošni stavbeni d. d. v Mariboru, bivša tajnica tovarne Schicht v Osijeku in žena trgovskega zastopnika g. Janka Papeža. Pokojnica, katero so v nedeljo pokopali, zapušča poleg moža še štiri male otroke, med njimi tudi novorojenčka. Blag ji spomin, težko prizadeti rodbini pa naše sožalje!

m **Himen.** V nedeljo sta se v tukajšnji baziliki Matere Milosti poročila učitelj g. Franjo Borko in učiteljica gdč. Elica Krombergerjeva, oba nameščena v Križevcih pri Ljutomeru. Bilo srečno!

m **Za kemični laboratorij.** Pretekli teden je imela tukajšnja zveza gospodarskih predstavnikov konferenco, na kateri so sklenili pričeti z akcijo za osnovanje kemijskega laboratorija pri tukajšnji glavni carinarnici. Sprejeli so tudi resolucije proti krošnjarenju ter previsokem telefonskim pristojbinam.

m **Kinematografi.** Grajski kino predvaja od včeraj dalje najboljši film te sezone »Zasebna tajnica«, kino Union pa tudi od včeraj dalje zvočni film »Grock«.

m **Tujski promet v Mariboru.** V prvi polovici meseca avgusta je bilo v Mariboru priglašenih 1187 tujcev, od teh 273 tujih državljanov. Od tujcev jih je bilo 102 z Dunaja, 37 iz Gradca, 134 pa od drugod.

m **S sejma za prašiče.** Na zadnjem sejmu za prašiče v Mariboru je bilo 213 živali. Prodajali so se: 5 do 6 tednov stari prašiči po 50 do 70 Din eden, 7—9 tednov 90—130 Din, 3—4 mesece stari 150—200 Din, 5—7 mesecev 300—400 Din, 8—10 mesecev 420—500 Din, 1 leto stari 560 do 750 Din. Po teži so se prodajali: kilogram žive teže 6—8 Din, mrtve teže 9—10 Din. Prodanih je bilo 120 glav.

m **Težka aretacija razgrajača.** V neki kavarni na Koroški cesti je včeraj zjutraj razgrajal in pretil mesar Friderik R. iz Mojstrane. Kavarnar je pozval stražnika, ki pa razgrajača ni mogel sam ugnati in je moral pozvati še drugega tovariša na pomoč. Šele obema se je končno posrečilo, da sta ga spravila h »Grofu«.

Obleke moške, otroške, čevlji, nogavice, solidno pri JAKOBU LAHU, Maribor. 1182

Celje

* **Savinjski vlak povozil neznanca.** V soboto popoldan je strojevodja savinjskega vlaka, ki pride zvečer v Celje, pred Petrovčami nenadoma opazil človeka na tiru. Na mah je ustavil vlak, tako da so se številni romarji, ki so se peljali v tem vlaku, prestrašili. Ko je vlakospremno osobje izstopilo, je opazilo pod kolesi službenega voza moškega, ki ga je kolesje hudo poškodovalo. Naložili so ga v službeni voz ter peljali do celjskega kolodvora, kjer ga je prevzel rešilni avto in prepeljal v javno bolnico. Pri ponesrečencu niso mogli najti nobenih listin, iz katerih bi bila razvidna njegova identičnost. Ponesrečenec leži ves čas v nezavesti, le parkrat je zašepnil ime »Anton«. Ker se tudi nihče iz Savinjske doline ni javil, je verjetno, da je ponesrečenec kak obiralec hmelja iz drugih krajev. Po načinu nesreče bi se dalo sklepati, da gre za poskušen samomor ali pa da je bil neznanec vinjen in je na tračnicah zaspal.

* **Smrtna kosa.** 15. t. m. je v javni bolnici umrl 23-letni rudar Vimšek Friderik.

* **Nesgoda otroka pri igri.** V Spodnjih Krašah so se igrali otroci, pri čemur je posestnikov sin Vrtačnik Anton s konico palice zabodel 11-letnega posestnikovega sina Glojka Ivana v levo koleno. Poškodba fanta je taka, da so ga morali oddati v celjsko javno bolnico.

* **S kolesa je padel.** 38-letni trgovec Kovačič Franc iz Vojnika se je 14. t. m. peljal s kolesom iz Žalca proti Celju. Nasproti mu je prišel neki osebni avto, ki ga je sunil tako, da je Kovačič padel s kolesa in si izpahnil levo roko. Zdravi se v celjski bolnici.

* **Konj jo je udaril.** 32-letno delavko Dobnik Zofijo v Zgornjih Grušovljah je 15. t. m. udaril konj s kopitom v lice in jo precej poškodoval. Dobnikova pa je pri tem še padla in si poškodovala roko. Prepeljali so jo v celjsko javno bolnico.

* **Tvrdka R. Strmecki v Celju** je izdala okusno opremljen in na zelo moderen način prirejen cenik, ki je v taki obliki pri nas še popolnoma nov.

Proslava 45-letnice pevskega društva »Lipa« v Litiji

(15. VIII. 1931.)

Pevsko društvo »Lipa« v Litiji je v nedeljo praznovalo 45-letnico svojega obstoja. Prijazna Litija se je bila že v petek odela v praznično obleko. Raz vseh hiš so vihrale državne zastave, zvečer pa sta društveni zbor in domača godba priredila lepo podoknico kumici »Lipine« zastave g. Jerebovi, sestri bratov Lajovicev in soprogi skladatelja Jereba. V soboto dopoldne je bila maša, na kolodvoru pri popoldanskih vlakih pa sprejem gostov. V sprevodu, ki je krenil proti veseličnem prostoru so bile na čelu 4 zastave: »Slavca«, Ljub. Zvona«, »Lipe« in šmartinskega »Zvona«, ves zbor »Slavia«, oktet in večja deputacija »Ljub. Zvona«, »Zvon iz Trbovelj, pevsko društvo »Loški glas« iz Lok pri Zagorju, mladinski zbor iz Trbovelj, zastopniki pevskih društev Moste in »Zora« iz Ježice, pevsko društvo »Cankar« iz Ljubljane, zastopniki pevskega zbora UJU ter domača »Lipa«. Povorko je Litija navdušeno pozdravljala. Takoj po prihodu pevcev in pevk na veselični prostor, je vse zbrane s toplimi besedami pozdravil predsednik »Lipe« g. davčni upravitelj Jagodic, nakar je g. šolski nadzornik Bezeljak v daljšem, zanositem govoru očrtal delo »Lipe« v 45. letih. Omenjal je zasluge zlasti prvega pevovodje g. Cepudra, dalje Petra Jereba, ki je čolnič »Lipe« krmaril skoro 40 let, in sedanjega pevovodje učitelja g. Pertota, ki je zbor reorganiziral, zbral v njem poleg starih nove moči in se v dobi enega leta spravil na lepo višino koncertnega izvajanja. Od J. P. S. odlikovani člani »Lipe« so nato prejeli priznalne diplome. Koncem svojega govora se je g. Bezeljak spomnil 10-letnice vladanja Nj. Veličanstva kralja Aleksandra. Govor je vse zbrano občinstvo sprejelo z velikim navdušenjem, godba pa je zaigrala drž. himno »Bože pravde«. — V imenu Hubadove župe J. P. S., koje član je »Lipa«, in v imenu »Lj. Zvona«, je društvu k jubileju čestital pevovodja g. Zorko Prelovec. Povdarjal je, da zadnje čase naša pevska reč »živo klije«. Vsepovsod pevski zbori po zaslugi svojih pevovodij vztrajno vadijo in se posvečajo resnemu koncertnemu delu. »Lipi« je želel, da tudi po 45-letnici naprej zvesto služi jugoslovanski pesmi, da stremi po čim popolnejšem izvajanju skladb, da ne deela svojemu požrtvovalnemu pevovodji preglavic z nerednim obiskom pevskih vaj. Župni pevovodja je dalje pozdravil vse pevske zbore, ki so posetili »Lipino« slavnost in se niso strašili zato stroškov. Izrazil je pa nado, da se bodo podobni pevski prazniki še vršili, ako se posreči odboru JPS pri kr. vladi izposlovati za podobne prireditve zborom četrtinsko vožnjo in oprostitev davkov na koncerte. Vsi zbori države naj bi složno vstopili v JPS. — Čestital je odlikovancem in jih stavil za vzgled pevski mladini. »Lipi« so nato še čestitali za šmartinski »Zvon« g. Tomazin, za trboveljski »Zvon« g. Pleskovič, za »Slavca« g. Krajner, za »Zoro« iz Ježice g. Kreči, nar. žel. glasbeno društvo »Sloga« je pa poslalo brzojavne čestitke. »Lipo« je z iskrenimi besedami pozdravil tudi litijski župan g. Lebinger, ki je omenjal posebno zaslužno delo g. Jereba, sedanjega predsednika g. Jagodica, in sedanjega pevovodje g. Pertota, pod katerim se zbor vidno razvija in napreduje. — Po govorih se je vršil zanimiv koncert, na katerem je nastopilo 8 zborov. Podajmo kratko oceno teh nastopov:

1. »Lipa«, Litija. Pevovodja g. Pertot. Iz malega prejšnjega zbora je nastal zbor 80 pevcev in pevk. Napredek v vsakem oziru velik. Pavčičev »Jezdec« in Lajovčev »Medved z medom« sta dokazala lepo stremljenje navzgor. »Prepelico«, posrečeno pesmico je vodil skladtelj Jereb sam. Obema dirigentoma in zboru je občinstvo živahno ploskalo. Prejela sta tudi vence v priznanje.

2. »Zvon«, Šmartno. Pevovodja g. Mirko Premelč namesto odsotnega g. M. Kovačiča. Mešani zbor je pel St. Premrlovo »Moj dom«, dosti ubrano, le soprani so malo silili iz celote. Moški zbor, glasovno dobro zaseden, je pa krepko urezal Marinkovičevo »Na Adriju«. Tudi pri tem zboru se je čutil napredek.

3. Oktet »Lj. Zvona«. Pevovodja g. Dore Matul. Za nastop mu je zbolel eden prvih tenoristov, zato drugi I. tenor ni bil vedno siguren. Lepo so prednašali Pavčičevo »Meglico«.

4. Mladinski zbor Trbovlje. Najlepša točka vsega sporeda. Lepo število mladine, ki je zazela Adamičevo »Zabučale gore« (v posebni priredbi), istega skladtelja, »Koroškim fantom«, Maroltovo »Pase Janko« in Adamičevo »Kdo najlepše živi«. Mladi sveži glasovi so te ljubke pesmice prednašali točno, popolnoma čisto intonačno, ritmično enotno in dinamično vzorno. Koliko truda je moral imeti njih pevovodja. Ta nastop dela vso čast trboveljski mladini, pevovodji in šoli. Ko bi vse druge šole pri nas tako lepo gojile pesem kot v Trbovljah, bi kmalu imeli Slovenci prepotreben pevski naraščaj. Izvajanja mladinskega zbora so doživela viharna odobravanja, ki se niso hotela zlepa poleči. Tembolj ker je zadnjo pesmico zbor ponavljal in mu je dirigirala namesto pevovodje učenka iz zbora. —

5. »Zvon«, Trbovlje. Pevovodja g. Oskar Moll. Kvaliteta »Zvonovega« moškega zbora je znana. Tudi topot je dinamično lepo in ubrano zapel Prelovčevo »Zapoj mi pesem dekle« in Pavčič-Mollovo »Mlado pesem«.

6. »Cankar«, Ljubljana. Pevovodja g. Kristo Perko. Zbor je že dostikrat s svojimi nastopi vzbudil splošno pozornost. V Litiji so se mu »Gorenjci« iz Foersterjevega »Gorenjskega slavčka« ponesrečili. Po kakšni krivdi ne vem. Prav fino občutno je pa zbor zapel Prelovčevo novo »O, da je roža moje srce« z liričnim baritonskim solom g. Župana. V Gotovčevi »Pod jorgovanom« je briljiral znani zborovi tenorist-solist.

7. Nastopila sta še »Slavec« pod g. Kristom Perkom in »Loški glas« iz Lok pri Zagorju, ki jih pa žal zaradi odhoda na vlak nisem slišal. Povedali so mi pa danes, da ima »Slavec« trdno voljo kvišku in da Loški glas s svojimi skromnimi močmi resno pojmuje nalogo pevskih društev.

Koncert se je v redu izvršil, nastopi so se vrstili točno in hitro. Škoda pa, da petje na prostem ne pride do veljave, tembolj če ni miru. Temvečjo pohvalo zaslužijo vsi nastopajoči zbori za svojo trudoljubivost. — Po koncertu je gotovo zavladalo pravo pevsko narodno veselje s petjem in plesom. Obilen obisk slavnosti društev, časten poset občinstva — veseličnl prostor je bil v pravem pomenu besede zaseden do zadnjega prostorčka — pa naj bosta »Lipi« in njenim funkcijonarjem v priznanje za izvršeno ter v bodrilo za nadaljnje pevsko udejstvovanje. **Z. P.**

Oblečen skočil na pomoč potapljajoči se Ljubljančanki

Novo mesto, 17. avgusta.

Velikanska vročina je izvabila na Krko tudi ljudi, ki ne znajo plavati. Tako se je tudi gdč. Fani Aubelj, Ljubljančanka, na počitnicah pri ge. Jakševi v Kandiji pri Novem mestu, šla kopat pretekli petek na Murnovo dvorišče v Kandiji. Kljub temu, da gospodična ne zna plavati, se je vendar opogumila in sedla v mal sandalin ter se nekaj časa dobro vozila v njem. Mohama pa je zgubila ravnotežje in se prevrnila v toplo Krko, ki je baš na tem mestu nevarno globoka. Dalj časa se je lovila za stranico sandalina, potem se je za začela potapljati. Ko je kandijska mladina, ki se je igrala na dvorišču, začula njene obupne klice, so ji hiteli na pomoč. 17-letni Stanko Brulc, vrtnarski vajenec v Ljubljani, je oblečen skočil v vodo, da reši potapljajočo se žrtev. Pomagal ji je, da se je oprijela čolna, iz katerega se je prevrnila ter jo, ko je prišla dobro do sape, spravil s pomočjo drugih kopalcev na varni breg. Junaškemu rešitelju čestitamo!

Novo mesto

Gad v salati. Pretekli petek je šla ga. Neža Pucelj, vdova po postajenačelniku, na vrt na Bregu po salato. Ko je prijela salato, da bi jo odrezala, je zapihal proti njej med salato skrit gad. Gospa pa ni izgubila prisotnosti duha, ampak je hitro pograbila motiko ter z njo odsekala gadu glavo.

Poročila sta se v Novem mestu 15. avgusta t. l. g. dr. Josip Mencej, profesor na novomeški gimnaziji, in gdč. Gustica Mišigoj, hčerka železniškega uradnika tudi v Novem mestu. Mlademu paru želimo obilo sreče in naše iskrene čestitke!

Narodno delavstvo za socijalno pravičnost

Kongres v Trbovljah -- Velike manifestacije ljubezni do kralja in domovine

Pokret jugoslovanskega narodnega delavstva je slavil včeraj v središču rudarskih revirjev v Trbovljah prvo etapo svojega zmagovitega pohoda med našim delovnim narodom. Ta mogočna delavska manifestacija pa ni bila važna le radi tega, ker je naše delavstvo manifestiralo za svoje upravičene težnje in socijalne pravice, marveč tudi radi tega, ker so tisočglave množice našega izmučenega, najbednejšega delovnega naroda ravno ob 10-letnici vladarskega jubileja z vso ljubeznijo manifestirali svojo udanost in zvestobo kralju in domovini. Kdor je videl navdušenje delavskih množic, ta je moral spoznati, da Trbovlje niso le simbolj in sinteza trpljenja, marveč tudi naš simbol narodne zavednosti jugoslovanskega delavstva.

Kongresni dnevi so se pričeli v soboto dopoldne s sejo Federacije jugoslovanskih nacionalnih sindikatov.

Popoldne ob 16. uri se je pričelo zborovanje delegatov narodnih strokovnih zvez v mali dvorani Sokolskega doma, ki je bila polna. Zastopanih je bilo 36 podružnic po svojih delegatih, in sicer dimnikzarska zveza, zidarska zveza in stavbinski odsek Ljubljana, podružnice Jesenice, Celje, Maribor, Ptuj, Trbovlje, Hrastnik, Zagorje, Litija, Grašnica, Žiri, Logatec, Stražišče, nameščenci cestne železnice Ljubljana i. dr.

Predsednik izvrševalnega odbora tov. **Juvan** iz Ljubljane je otvoril delegatsko zborovanje ter v daljšem poročilu podal obračun delovanja Narodno strokovne zveze v tekočem poslovnem letu.

Sledilo je poročilo tajnika Vladimira Kravosa, ki je v glavnem grajal, da se še danes v mnogih podjetjih zaposlujejo tujci.

Pri volitvah je bila izvoljena soglasno stara uprava s predsednikom Juvanom, podpredsednikom dr. Bohinjcem, tajnikom Kravosom in blagajnikom Stoparjem na čelu. V odbor so bili izvoljeni tov. Štruc Jakob, Varšek Anton, Goljat Simon, Saje Ladislav, Rupnik Franjo, Kušar Slavko, Kralj Franjo, Bizjak Luka, Koren Miha, Dornik Povel in dr. Takoj po končanih volitvah so stopili v dvorano zastopniki bratske Čehoslovaške Obec Delnicke iz Prage. Delegacijo je vodil predsednik Jednote slovanskih narodnih strokovnih organizacij, bivši minister in poslanec Olojzij Tučny, poslanec Bohumil Prohaska, tajnik Jednote Kosecki Jožef, odbornik Jednote Konetopsky Otokar in Šterba Karel. Delegatski zbor je bratske goste sprejel s prisrčnimi dolgotrajnimi ovacijami bratom Čehom RČS. Za ovacije in prisrčne pozdrave se je zahvalil v imenu češke delegacije predsednik Čehoslovaške Obec Delnicke poslanec **Prohaska**, ki je dejal, da Čehi radi prihajajo k Jugoslovanom, ki so jim najbližnji in najboljši bratje. Nato je delegatski zbor še pozdravil predsednik pododbora Federacije jugoslovanskih nacijonalnih sindikatov tov. **Vučkovič** iz Zagreba, nakar je bil delegatski zbor zaključen.

V nedeljo je pričelo po trboveljskih cestah in ulicah delavskih kolonij živahno vrvenje. Vse hiše so bile v zastavah. Pred 8. uro so se pričele zbirati skupine narodnega delavstva pred rudniško restavracijo, ki so kmalu narasle na več sto mož broječo skupino, ki se je strnila v sprevod k sprejemu gostov na kolodvoru.

Na kolodvoru je goste pozdravil predsednik domače podružnice tov. Koren in centralni tajnik Kravos.

Ko je dospela povorka pred rudniško restavracijo je goste pozdravil župan g. Gustav Vodušek. Dejal je, da se je jugoslovansko nacijonalno delavstvo zgrnilo danes v rudarskih Trbovljah, da bi na svojem lastnem kongresu manifestiralo svojo enotnost in okrepilo slabi položaj, v katerem se nahaja.

Župan se je zahvalil podpredsedniku NSZ tov. dr. **Bohinjcu**, naglašujoč, da se vijejo danes v rudarskih Trbovljah modro-belo-rudeči prapori jugoslovanske nacijonalne in državne misli. V sredi pa plapola tudi modri prapor, ki je nedavno prišel iz kraja ob Jadranu, kjer nadega malega človeka tlačijo z vso silo k tlom. Kadarkoli smo prišli v Trbovlje, vedno so nas bolela srca, ki smo videli, da tudi pri nas doma našemu malemu človeku ni dano to, kar mu po pravici gre. — Toda borili se bomo za socijalno pravičnost našega naroda, ki priti mora.

Nato je krenil sprevod v Sokolski dom, kjer se je takoj nato otvoril kongres narodnega delavstva. Velika dvorana ni mogla zajeti vseh delavskih množic, dasiravno je bila tudi galerija zasedena.

Kongres je otvoril predsednik Juvan, ki je pozdravil goste iz Čehoslovaške in druge. Nato je je poudarjal, da je velika udeležba današnje javne manifestacije po trboveljskih ulicah najjasnejši dokaz, da misel narodne in socijalne orijentacije med našim delavnim narodom napreduje. Pri tej priliki moram naglasiti tudi za nas veselo dejstvo, da ima nacijonalno delavstvo v našem banu g. dr. Dragu Marušiču velikega zaščitnika in dobrotnika. Naj mu gre s tega mesta še enkrat naša najprisrčnejša zahvala, da tako očetovsko skrbi za ubogo trpeče delvstvo.

Nato so bile sprejete z burnim odobravanjem pozdravne in udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Aleksandru, ministru za socijalno politiko in banu dr. Dragu Marušiču. Godba je zaigrala državno himno. Viharno je bil tudi pozdravljen predlog, da se predsedniku ČSR Tomi Masaryku odpošlje brzojavni pozdrav. Godba je zaigrala nato čehoslovaško himno.

Zatem je pozdravil kongres zastopnik trboveljskega Sokola br. **Pavlin**, ki je dejal, da je sokolstvo z navdušenjem sprejelo vest, da bo narodno delavstvo imelo svojo manifestacijsko zborovanje v Sokolskem domu. Sokolstvo se zaveda, da korakajo narodno strokovne organizacije Jugoslavije vzporedno s Sokolstvom v delu za blagor kralja, naroda in domovine.

Kot zastopnik ljubljanskega župana je nato spregovoril občinski svetovalec tov. **Rupnik**. V imenu delavske zbornice se je oglasil k besedi tov. **Tavčar**, ki je dejal, da je ta mogočna manifestacija dokaz porasta našega nacijonalnega pokreta. Za njim je spregovoril bivši minister in poslanec tov. Alojzij **Tučni**. Dejal je, da čehoslovaško nacijonalno delastvo s simpatijami in bratskimi čuvstvi spremlja naraščajoče nacijonalno gibanje med jugoslovanskim delavstvom. Govornik je zaključil svoj govor v vzklikom, da živi češko-slovaška-jugoslovanska vzajemnost in bratstvo. Nato je govoril podpredsednik Federacije Jugoslovanskih Nacijonalnih Sindikatov Jedresko iz Beograda, ki je dejal, da tudi goji delavstvo Šumadije iskreno željo, da se čimpreje uresničijo ideje slovanske delavske vzajemnosti. Tudi zastopnik sarajevsek Federacije **Lakovič** je pozdravil zbor, naglašujoč, da je silno vzradoščen nad današnjo nacijonalno delavsko manifestacijo. Pozdravlja tudi češke delegate, ki so nosilci narodno socijalne miselnosti. Nato se je oglasil k besedi še predsednik zagrebške Federacije **Vučkovič**, ki je poudaril, da se delavstvo Savske banovine priključuje manifestaciji jugoslovanskega nacijonalnega delavstva v rudarskih Trbovljah. K besedi so se še oglasili predsednik jugoslovanskega podpornega društva na Westfalskem **Bolha**, predsednik narodnih železničarjev in brodarjev **Rotar** iz Ljubljane in podpredsednik Zveze privatnih nameščencev tov. **Volčanšek**.

Nato so bile prečitane pozdravne brzojavke pomočnika bana dr. Pirkmajerja, ljubljanskega župana dr. Puca, bivšega ministra Ivana Pucelja, praškega poslanika dr. Kramerja, tovariša Deržiča, jugoslovanskega podpornega društva Lenz, jugoslovanskega podpornega društva v Herlen (Holandija), Čehoslovaške narodne strokovne zveze in njene mladine v Pragi, organizacije prakt. elektrotehnikov v Ljubljani in predsednika Zveze društev privatnih nameščencev tov. Zemljiča. Vse pozdravne brzojavke so zborovalci z velikim odobravanjem vzeli na znanje. Nato je povzel besedo glavni referent kongresa tov. dr. Joža **Bohinjec**.

Zborovalci so poročevalcu dolgotrajno in burno ploskali. Zatem je bila prečitana in sprejeta naslednja

resolucija:

1. Ugotoviti moramo, da breme splošne gospodarske krize najobčutneje leži na ramenih delavcev in nameščencev in na ramenih malega človeka. Kdor nima ničesar drugega, kakor le svoje zdravje, ni sposoben, da z lastnimi sredstvi od sebe odbija valove krize. Oni, kateri imajo produkcijska sredstva v rokah, pa so že po tem dejstvu sposobnejši, da čas gospodarske krize z manj občutnimi posledicami preživljajo. Zato je nujno potrebno, da imajo državni ukrepi, kateri imajo za cilj blažitev krize, v najizrazitejši meri pred očmi potrebe delavca in nameščenca. Skrb za delavce in nameščence mora postati neposredna, samo posredna moč s čistimi gospodarskimi ukrepi ne zadošča.

2. Gospodarska kriza nujno zahteva najvestnejše spoštovanje in uvaževanje socijalno politične zakonodaje. To se mora zgoditi tako od strani državne oblasti, kakor tudi od strani zasebnikov. Delavsko zaščitno zakonodajo mora dobiti najpopolnejšo avtoriteto.

3. Smatramo, da je usodna pogreška, ako socijalno politično uveljavljanje države ni aktivno in ako socijalno politična zakonodaja ni skrajno vsestranska. Gospodarskim zakonom morajo nujno in neposredno slediti tudi zakoni v neposredno zaščito delavcev in nameščencev. Volja države v tej smeri mora biti tako izrazita in vidna, da utihnejo vsi glasovi o redukciji socijalno političnih zakonov.

4. Ker so plače delavcev in nameščencev daleč pod potrebami materijalnega in kulturnega življenja, more znižanje plač prinesti le gospodarsko škodljive posledice. V času gospodarske krize je nedopustno, da se to vrši celo brez državne kontrole. Ravno gospodarska kriza nujno zahteva, da državne oblasti budnejše pazijo na odnose med delavci in delodajalci in da ničesar ne dopuste, kar ne bi bilo v skladu z interesi socijalno šibkejših slojev. Ostrejša reglementacija delovnega razmerja mora jamčiti, da breme krize ne bo težje ležalo na ramah delavcev in nameščencev, kakor pa na ramah drugih slojev.

5. Mi se zavedamo, da je najjačje sredstvo za ublažitev krize dobro izvedeno in zajamčeno soc. zavarovanje. Slabo je storjeno za narodno gospodarstvo, ako tega zavarovanja nimamo takega, kakor ga zahtevajo socijalni in gospodarski interesi.

6. V javnem življenju narodno delavstvo in nameščenstvo ne sme ostati neuvaževan element. Pritegnitev delavstva k reševanju aktualnih gospodarskih in socijalnih vprašanj je velike politične in moralne važnosti. Delavec in nameščenec morata dobiti zavest, da sta enakovredna državljana.

7. Mi hočemo, da je država naša in mi njeni. Naša narodna zavednost nam povzroča bol, ako vidimo, da je država ovirana v stremljenju po konsolidaciji, po mirnem gospodarskem in socijalnem življenju. Pozdravljamo ukrepe, kateri imajo cilj, da vse odstranijo, kar je konsolidaciji državnega življenja na poti. Pogrešamo pa, da ni zadostno zaščiteno ono, kar to konsolidacijo pospešuje.

Konsolidacijo brezdvoma pospešuje narodna in državljanska zavednost delavstva in nameščenstva, ovira jo mlačnost in indiferentnost, politična nestrpnost in pa preslaba aktivnost državne administracije in zakonodaje za zaščito malega človeka.

S tem je bil kongres zaključen

Jesenice

Sokolsko društvo Dobrava—Vintgar bo priredilo v nedeljo svoj telovadni javni nastop. Okoliška bratska društva so iskreno vabljena, da se nastopa udeleže. Zdravo.

Proslava 25-letnice. Organizacija jeseniških kovinarjev je proslavila v soboto in v nedeljo 25-letnico obstoja. V soboto zvečer so priredili krasno uspelo akademijo. G. Tone Čufar je recitiral »Pozdrav živim«. Za tem je govoril prof. Teply. Kot tretja točka je bila predstava »Tragedije v kleti« koje avtor je Jeseničan Čufar Tone. V nedeljo je bil »Tabor kovinarjev«, združen s proslavo zadružnega dne. Cela proslava je uspela v vseh pogledih nadvse lepo.

Zidani most v zgodovini

(K današnji otvoritvi novega železniškega mostu v Zidanem mostu)

Navsezadnje se je izpolnila tudi ta stara želja vseh prometnikov, gospodarjev in uvidevnih ljudi, da je bil zgrajen novi železniški most v Zidanem mostu in da se je s tem nehalo ono nevzdržno stanje, da niso imeli vlaki iz Zagreba direktne zveze s postajo Zidani most. Sedaj se bo vendar enkrat nehalo ono zamudno prerivanje hrvatskih vlakov na dunajsko progo in s tem je znatno zboljšana zveza z Beogradom. Pred vojno so bile vse železniške zveze grajene od severa proti jugu, ker je tako zahteval dunajski interes, jugoslovanski interes pa zahteva proge od zahoda na vzhod in eden prvih pogojev za izvedbo tega namena je novi železniški most v Zidanem mostu. Sedaj je potrebno še to, da postane tudi **proga od Zidanega mosta do Zagreba dvotirna** in potem se je v resnici napravilo veliko in nujno delo.

Ko pa z zadoščenjem ugotavljamo velik napredek, ki je bil dosežen z novo progo, moremo pa z nič manjšem zadovoljstvom konstatirati še to, da je lepi in krasno grajeni most delo domačih rok in s tem tudi dokaz lepega napredka, ki so ga dosegla naša gradbena podjetja.

Novi most je zgradilo domače podjetje **Slavec** iz Kranja, prestavo ceste in priključitvena dela pa enako zadovoljivo domače podjetje »Slograd«. Tako nam je novi most v vsakem oziru vsem nam v ponos.

*

Od nekdaj je bil Zidani most ena najvažnejših prometnih točk, kajti vsled težko prehodnega gričevja pa je bil samo tu ob izlivu Savinje v Savo mogoč prehod iz Hrvaškega na zapad in z severa na jug. Že stari Rimljani so postavili tu čez Savo prvi most. Kasneje je dal grof Leopold zgraditi leta 1224. nov most, ki je stal do leta 1442., ko so ga Habsburžani podrli, da bi celjskim grofom odrezali vsako pomoč.

Iz Zidanega mosta so vodile začetkoma le ozke steze in razdrapane poti proti Rimskim toplicam, Loki in Hrastniku. Te poti seveda niso mogle več zadoščati naraščajočemu prometu. Treba je bilo zgraditi novih, močnejših in sigurnejših.

Do l. 1816. ni bilo proti Rimskim toplicam nobene vozne poti, razen rimska cesta, ki je vodila čez strme hribe — Grmado nad Zidanem mostom, Stražnik nad Rimskimi toplicami in Sv. Krištof nad Laškim. Ob Savinji je bila le ozka steza, neporabna za vožnjo. L. 1816. so začeli graditi na inicijativo nadvojvode Ivana ki se je sam prepričal o potrebi novih cest, sedanjo cesto. Na Velikega šmarna dan, torej pred 115. leti, jo je blagoslovil laški dekan Simon Traposs. V spomin na gradnjo te ceste je vzidana v skalo črna marmornata plošča z remškim napisom.

Leta 1823. je dal zgraditi nadvojvoda Ivan tudi potrebno cesto v Loko, ki vodi čez stari kameniti most pod manjšim obokom starega in novega železniškega mostu.

Spomladi leta 1824. so začeli tudi z gradnjo kamenitega mostu čez Savinjo. To delo pa ni bilo lahko. Močno narasla Savinja je trikrat podrla odre in nedogotovljeno zidovje. Da bi pa delo hitreje napredovalo in uspelo, je obljubil Molle, poznejši laški graščak, delavcem vsako nedeljo vedro vina pod pogojem, da izvrše vsak teden po en obok. Delo je uspelo. V petih tednih je bil most gotov, ki ga do sedaj še ni bilo treba znatnejše popravljati. Kamenje zanj so lomili v bližnjih hribih.

Zidani most je z gradnjo Južne železnice in hrvatske železnice spremenil popolnoma svoje lice. Prostor med Savo in Savinjo je bilo treba razširiti, da so lahko zgradili postajo. Prav tako so morali razstreliti tudi skalovje na levi strani Savinje, kjer stoji danes kurilnica. Prostor so izravnali, čez Savinjo pa so zgradili velik most s tremi oboki, sestavljen iz 1260 kvadrov. 18. avgusta 1849. leta se je vršila prva poskušnja vožnja. Tega leta je bila dograjena tudi proga Maribor—Ljubljana in izročena prometu. Delavci so bili po večini Lahi in iz te dobe datira tudi Majland — majhna vasica nad Zidanim mostom. Lahi so si namreč postavili zasilna bivališča na zapadni strani Pleša.

Vzporedno z Majlandom pa je rasla naselbina tudi na desni strani Savinje. Tako imamo sedaj tu poleg sivih tovarniških poslopij še hotel Juvančič, Smoletovo hišo s trgovino g. Železnika, Moserjevo gostilno in mesarijo itd.

Vitez Ern. pl. Metecke je postavil po graditvi železnice leta 1852 nedaleč od Zidanega mosta oljarno s stanovanji za uradnike in delavce. Leta 1857. pa je postavil Franc Sarton cementarno, ki je bila kasneje last hrvatske eskomptne banke, danes pa TPD.

Najdbe iz rimskih časov. Ob priliki podiranja močnega rimskega stebra, ki je oviral plovbo, so našli pri razbijanju več srebrnih in bronastih novcev, ki so bili v steber zazidani. Najstarejši ima letnico 50 pr. Kr., najmlajši pa 260 po Kr. Nekoliko dni kasneje so našli delavci pri razkopavanju predmostja tudi zlato čašo iz rimske dobe.

Plovba. Že pred 3—400 leti je bila plovba po Savi zelo razvita. Po Savi so vozile ladje posebno žito in vino iz Slavonije, Hrvatske, Dolenjske, Brežic itd. Kot končna postaja je bila do leta 1849. Zalog. Ko pa je bila dograjena južna železnica, se je prenesel pomen Zaloga na Zidani most, samo, da je bil sedaj Zidani most mnogo večje važnosti kakor Zalog. Postal je takorekoč centrum uvoza in izvoza. Ladje so vozile sedaj samo do Zidanega mosta. Tu je bilo zgrajeno kamenito obrežje, kjer so blago nakladali na vlak in obratno ono blago, ki je prišlo po železnici na ladje. Plovstvo je obdržalo svoj veliki pomen do leta 1862., ko je bila otvorjena hrvatska proga, po tem ga je po večini zgubilo.

Ladje so vlačili paroma vpreženi konji ali osli, ki so hodili na poti, vsekani na desni strani Save. Še danes je ta pot dobro ohranjena od Zidanega mosta mimo Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. Ladje so bile začetkoma precej majhne, tako da so jih lahko vlačili ljudje, šele pozneje so delali večje, ko se je plovba dovolj razvila. Ladje je vleklo do 20 parov volov. Proti Zalogu pa, kjer je Sava bolj deroča, so jih morali vpreči še več.

Veliki plaz leta 1877. Zidani most pa so zadele tudi razne elementarne katastrofe. Tako se je leta 1877, 15. junija okoli 4 ure zjutraj utrgal velik plaz nedaleč od Zidanega mosta in podsul vas Briše, oziroma Ameriko. Veliki skladi prsti pomešani s skalami so podsuli 4 hiše in pod temi skladi je našlo smrt 11 ljudi. Ob pol 10. uri zvečer se je utrgal še hujši plaz na istem meestu. Raztrgal je železnico, in onemogočil promet po okrajni cesti. Vojaki in delavci so delali noč in dan. Četrti dan se jim je posrečilo popraviti toliko železnico, da je bil zopet upostavljen promet. Savinja, ki je bila 15 ur zajezena, je bila tako narasla, da je dosegla že polovico prvega nadstropja oljarne, in grozile poplaviti ostalo okolico. Kraj, kjer se je utrgal plaz, se še danes dobro vidi. Franjo Mrtnak.

Smrtna nesreča na lovu

Soprogo inž. Herberta Luckmanna iz znane ljubljanske rodbine je doletela v nedeljo na lovu v Tomišlju smrtna nesreča. Z lovcem Svetetom je na svojem lovišču lovila srnjake. Medtem, ko se je lovec podal na pot, da izsledi srnjaka, je gospa Zora čakala v zasedi. Strel iz puške je poklical lovca nazaj, ki je menil, da je gospa streljala na srnjaka. Ves prestrašen je Svete zagledal gospo Zoro, ki je ležala okrvavljena na zemlji. Po nesrečnem naključju se je puška sprožila in krogla je gospo smrtno pogodila.

Truplo pokojnice so prepeljali v Ljubljano, kjer bo danes ob 16. pogreb. Blag spomin pokojnici, hudo prizadeti rodbini naše iskreno sožalje!

Skrb za naše ljudi onkraj morja

S seje Izseljeniškega sosveta v Delavski zbornici

Ljubljana, 17. avgusta.

Popoldne se je vršila v posvetovalnici Delavske zbornice seja Izseljeniškega sosveta Družbe sv. Rafaela. Dnevni red je obsegal: 1. zveze med izseljenci in domovino; 2. zaposlitev vračajočih in deportiranih izseljencev; 3. poročilo delegata družbe sv. Rafaela o vtisih na izseljeniškem kongresu.

O zvezi med izseljenci in domovino je poročal zastopnik ameriških Slovencev Anton **Grdina**. Podal je izčrpno sliko o naših ljudeh v Ameriki in posebej še v Clevelndu, kjer živi okoli 40.000 Slovencev. Predlagal je, naj bi odpotovala v Ameriko nekakšna komisija, ki naj bi priporočala našim izseljencem, da usmerijo še mnogo bolj tok denarja v domovino.

O zaposlitvi vračajočih in deportiranih izseljencev se je vnela zelo živahna debata, v katero so posegli duhovni svetnik **Kalan**, generalni tajnik Delavske zbornice **Uratnik**, **Grdina**, tajnik Delavske zbornice **Marinšek**, predsednik Županske zveze **Novak** in pater **Zakrajšek**. G. Novak je opozarjal na važnost starostnega zavarovanja na kmetih, za katerega obstoji močno gibanje in bi se dalo zavarovanje izvesti s primerno državno dotacijo. Duhovnik svetnik Kalan je ugotovil velik napredek, ker so dr. Krekа svojčas nagnali, ko se je med kmeti zavzemal za starostno zavarovanje. G. Grdina je bil mnenja, da bi ameriški Slovenci podprli to gibanje, tajnik Marinšek pa, da bi bilo prej uspešno privatno zavarovanje kot pa državno, ker bi se prej realiziralo. Za vzgled je navajal socijalno zavarovanje, do katerega ne bi prišlo tako hitro, če ne bi že prej obstojalo privatno. Sklenjeno je bilo, da se do prihodnje seje sestavi resolucija o starostnem zavarovanju vzpodbudo pa da prevzame Županska zveza.

Izseljeniški nadzornik **Fink** je poročal o statiki izseljencev, po kateri imamo iz Dravske banovine nad 400.000 izseljencev v inozemstvu.

O vtisih na izseljeniškem kongresu je poročal prokurist Zadružne gospodarske banke **Miklavčič**. Po njegovem mnenju je bil letošnji izseljeniški kongres zelo dobro organiziran in je bil brez dvoma na višku. Izredno važno je pospeševanje čim ožjih zveze med staro in novo domovino naših izseljencev. Tu igra glavno vlogo vprašanje zaupanja in s tega vidika smo bili prijetno presenečeni, ko smo v Zagrebu čuli, da se je vlada odločila povrniti našim izseljencem, ki so še jugoslovanski državljani, vse vloge, ki so jih izgubili pri domačih denarnih zavodih, propadlih od l. 1925. do 18. januarja 1931. S problemom pridobivanja hranilnih vlog iz krogov našega izseljeništva se zelo aktivno bavi generalni direktor Poštne hranilnice dr. Nedeljković.

Med svojimi predlogi na zaključni seji v Beogradu je kongres naglasil potrebo, da se izda **brošura o pogojih naseljevanja in o možnosti trgovskega in drugega poslovanja v Jugoslaviji**, ki bi jo razdeljevali med povratnike. **Osnoval se bo informativni posredovalni urad za izseljence in povratnike**, ki jim bo dajal vsa potrebna pojasnila glede naseljevanja, nakupa zemlje, zaposlenja in sploh glede investiranja izseljeniškega kapitala v domačih industrijah.

Po poročilih imenovanih referentov je predsednik pater Zakrajšek zaključil sejo in se zahvalil zastopnikom raznih društev in korporacij za udeležbo. Seje se je udeležilo skupno 16 zastopnikov, med njimi zastopnik banske uprave dr. Karlin.

Škofja Loka

Gradbeni odsek podružnice Slov. planinskega društva v Škofji Loki opozarja vse izletnike in okoličane, da bodo od torka nekaj dni zaradi izkopa temelja za novo kočo vrh Ljubnika streljali od 12.—13. in 17.—18. ure.

Zgodovinska razstava bo zaradi velikega zanimanja občinstva odprta do nedelje 23. t. m., in sicer v delavnikih vsak dan od 14.—18. Razstavni odbor prosi vse lastnike izposojenih zgodovinskih predmetov za dovoljenje, da smejo ostati njihovi predmeti do tega dne na razstavi. Prometni odsek mesta Škofje Loke.

„Slavija"
Jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani
Gosposka ulica 12, telefon štev. 2176, 2276.
Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osijek, Novi Sad in Split
1753

Gospodarske vesti

× **Sirarske specijalitete na jesenskem velesejmu v Ljubljani.** V zadnjih letih se je poleg običajnih vrst sira, ki jih poznamo že desetletja, razvila tudi industrija premnogih specijalitet, kot n. pr. topljeni sir v raznih oblikah, sirčki s smetano, (krema) Imperial itd. Tudi pri nas že obstojajo podjetja, ki se s temi izdelki kaj uspešno uveljavljajo. Svoje izdelke hočejo razstaviti tudi na letošnjem jesenskem velesejmu, kjer se boste mogli prepričati o njih cenenosti in kvaliteti.

× **Analize na poljedelskih kontrolnih postajah.** Poljedelski minister je v sporazumu z Glavno kotrolo in na podlagi zakona o poljedelskih vzornih in kontrolnih postajah, izdal odredbo in cenik za izvršitev analiz in sličnih del za privatne stranke. Odredba se predvsem nanaša na opravila v agrokemičnih in pedoložijskih sekcijah kontrolnih postaj.

× **Popolna preskrba soli lastne produkcije v naši državi.** V gradbi nahajajoča se solina v Ulcinju bo popolnoma dograjena v letu 1934. Z izgradbo te soline bo monopolska uprava v stanju vso letno potrebo kriti z lastno domačo produkcijo. Veliki uvozi soli, ki so danes še potrebni, bodo povsem odpadli.

× **Thaon de Revel se gradi.** Posebna komisija inženerjev in višjih prometnih uradnikov generalne direkcije državnih železnic je 12. t. m. pregledala vsa dela, ki se v zadnjem času dovršujejo v znanem reškem zalivu »Thaon de Revel«, ki so ga Italijani prepustili naši državi v uporabo.

× **Taksne oprostitve za zadruge in zveze.** Na podlagi čl. 97 in 98 zakona o kmetijskih in obrtniških zadrugah z dne 3. decembra 1898 in čl. 1 zakona o izpremembah in izpopolnitvah zakona o taksah, je finančni minister izdal odlok, s katerim se taksativno določa obseg taksnih oprostitev za zadruge in zveze. V Sloveniji so v smislu tega odloka oproščene taksnih pristojbin: Zadružna zveza v Celju in njene zadruge, Zadružna zveza v Ljubljani in njene zadruge ter Zveza slovenskih zadrug in njene zadruge.

Borzna poročila

dne 17. avgusta 1931.

Devizna tržišča

Ljubljana, 17. avgusta. Amsterdam 2279·65 do 2286·49, Bruselj 787·84—790·20, Curih 1102·35—1105·65, Dunaj 794·78—797·18, London 274·59—275·41, Newyork 5642·58—5659·58, Pariz 221·62 do 222·28, Praga 167·39—167·89, Trst 295·75 do 296·65.

Zagreb, 17. avgusta. Amsterdam 2279·65 do 2286·49, Dunaj 794·78—797·18, Bruselj 787·84 do 790·20, London 274·59—275·41, Milan 295·75 do 296·65, Newyork kabel 5653·58—5670·58, Newyork ček 5642·58—5659·58, Pariz 221·62—222·28, Praga 167·39—167·89, Curih 1102·35—1105·75.

Curih, 17. avgusta. Beograd 9·06, Pariz 22·115, London 24·9250, Newyork 513·—, Bruselj 71·50, Milan 26·84, Madrid 44·—, Amsterdam 206·90, Dunaj 72·10, Stockholm 137·25, Oslo 137·20, Kopenhagen 137·20, Sofija 3·70, Praga 15·18, Varšava 57·40, Budimpešta 90·0250.

Vrednostni papirji

Zagreb, 17. avgusta. Državni papirji: 7% inv. posojilo 77 bl., vojna škoda ar. 359—360 (361, 358, 360), kasa 359—360 (360·50, 360, 361), dec. 366—368 (366), 4% agr. obv. 46 bl., 7% Bler. 70—70·25 (71·50, 70·50, 70, 70·25), 8% Bler. a. 79·50—80·50 (81), k. 80—80·50 (80), 7% pos. hip. 72 d., Begluške 60—62, z. 61. Banke: Hrvatska 50 d., Praštediona 960—965, Jugoslov. Union 150—155, Jugo 67—68, Ljublj. kred. 120 d., Medjunarodna 68 d., Srbska 190—191. — Poljedelska 53·50—55, Kred. 121—126, Obrtna 36 d., Zemaljska 115—116. Industrije: Šečerana Osijek 216—224, Trboveljska 235—240, Slavonija 200 d., Vevče 120 d., Nar. šum. 25 denar, Guttm. 110—125, Slaveks 25—30, Danica 65 do 67, pivo Sarajevo 210 d., Drava 212 do 220, osješ. liv. 210 d., Brod vag. 50 d., pivo Union 60 d., Isis 35—45, Dubrov. 300—330, Jadr. pl. 540 bl., Oceanija 190 bl.

Žitna tržišča

Na ljubljanskem tržišču tendenca mlačna.

Novi Sad, 17. avgusta. Vse neizpremenjeno. Promet: pšenica 7 vagonov, koruza 11 in pol vagona, ječmen 1 vagon, moka 3 vagone, fižol 1 vagon. Tendenca neizpremenjena.

Ljubljansko lesno tržišče

Tendenca neizpremenjeno mlačna.

Budimpešta, 17. avgusta. Tendenca neodrejena. Promet srednji. Pšenica: december 11·22 do 11·60 (11·30—11·32), marec 12·32—12·75 (12·40 do 12·42). Rž: december 10·75—11·15 (11·15 do 11·18), marec 11·80—12·20 (12·15—12·18). Koruza: maj 13·40—13·54 (13·42—13·46).

Sport

Po predzadnjem kolu

Nedeljsko kolo je prineslo v drugi skupini razčiščenje. Oba udeleženca za ožje tekmovanje sta že sigurna. Dve tekmi sta prinesli tozadevno odločitev. Jugoslavija je igrala z BSK neodločno, sarajevski Sašk je pa zmagal v Skoplju in je dosegel 14 točk, dočim jih more Jugoslavija v najboljšem slučaju dobiti 12. V ožje tekmovanje sta se torej plasirala BSK in Sašk. Tabelo smo objavili že včeraj.

V tretji skupini je bilo več presenečenj. — Zmaga Slavije nad Mačvo ni prišla nepričakovano, ker so Osječani igrali doma. Igra je bila v ostalem zelo surova, osobito od strani gostov. Zmagonosni gol je zabil Mesaroš v 15. minuti prve polovice. Slavija je s to zmago dosegla 16 točk in je edina, ki pride v poštev za prvo mesto, to pa le v slučaju, da dobi obe preostali tekmi, Mačva pa mora svojo zadnjo tekmo izgubiti. V tem slučaju bi imela oba kluba po 20 točk in bi odločila razlika golov. Mnogo verjetnejše je, da bo Mačva zadnjo tekmo odločila v svoj prid, ker igra doma, zadostuje ji že neodločen rezultat in bi imela 21 točk.

Drugi nevarni konkurent Vojvodina ne pride več v poštev. Neodločen izid z Gradjanskim ji je vzel vse šanse.

Največji presenečenji st prinesli ostali tekmi, Bačka je na svojem igrišču morala prepustiti Obiliću obe točki. Obilić je že pred odmorom vodil s 3:1.

Zmagovalec nad Mačvo — Sand je moral pretrpeti poraz po zadnje plasiranemu klubu s 1:3.

Tabela izgleda tako-le:

Mačva	13	10	0	3	21:8	20
Vojvodina	13	8	1	4	35:20	17
Slavija	12	8	0	4	35:18	16
Bačka	13	7	0	6	23:22	14
Gradjanski	12	4	2	6	26:22	10
Obilić	12	5	0	7	26:35	10
Sand	13	4	1	8	21:26	9
PSK	12	2	0	10	17:53	4

Več državnih rekordov je bilo postavljenih na lahkoatletskem prvenstvu Zagreba, ki se je vršilo v soboto in nedeljo. B. Kallay v skoku v daljavo s 6·85 m. Jamnicky na 400 m s 51·4 ter Manojlović v metu kladiva s 39·27 m.

Elan (Novo mesto) : Reka (Ljubljana) 6:2 (2:1)

V nedeljo je gostovalo v Novem mestu prvo in rezervno moštvo SK Reke iz Ljubljane proti tukajšnjemu SK Elanu, ki je ponovno dokazal, da ne nosi zastonj naslov provincijalnega prvaka. V prvem polčasu je bila igra odprta. V drugem je Elan pritisnil goste na njihovo polje. Le požrtvovlnemu vratarju se imajo gostje zahvaliti, da niso odšli težje poraženi. Tekma se je v drugem polčasu vršila v silnem nalivu. Sodil je g. ing. Jože Medić.

V predtekmi je rezervno moštvo Elana gladko odpravilo rezervo Reke s 4:0 (3:0). V prvem polčasu so absolutno prevladovali domači, v drugem pa je bila igra bolj izenačena. En gol je padel iz enajstmetrovke. Publike okrog 300.

Razširjajte Jugoslovana!

Razpis
1843
Županstvo občine Čatež ob Savi razpisuje službo
občinskega tajnika
(išče se samo dobra moč)
Reflektanti z dobrimi referencami naj predložijo ponudbe, opremljene s spričevali o dosedanjem službovanju in z zahtevo plače, do 1. septembra t. l. Nastop službe takoj, ali najkasneje 15. septembra t. l.

Mednarodni velesejem v Pragi
6.—13. septembra 1931
Svetovni velesejem, na katerem so zastopani narodi in države
Znižana vožnja za brzovlake in navadne vlake: Jugoslavija 25%, Čehoslovaška 33%, Avstrija 25%
Pojasnila in legitimacije daje: Alloma Company Ljubljana, Aleksandrova 2
Čehoslovaški konzulat v Ljubljani
„Putnik", Ljubljana, Dunajska cesta 1

Nogavice, rokavice, volna in bombaž
najceneje in v veliki izbiri pri
KARL PRELOG
Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg.

Stavbne nasvete
daje tehnični biro „Tehna", Ljubljana, Mestni trg 25-I. 507

Bukova drva trboveljski premog
pri tt.
„KURIVO"
LJUBLJANA
Dunajska cesta 38
(na Balkanu)
Telefon št. 34 84

Kolesa po Din 1500.—
1422
»CENTRA«
Ljubljana
Masarykova cesta

Razpis
Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje
oddajo centralne kurjave
za nebotičnik ob Dunajski cesti v Ljubljani
Proračun ter gradbeni pogoji se dobe pri podpisanem uradu od dneva razpisa dalje med uradnimi urami za 50 Din. — Pravilno sestavljene ponudbe je vložiti do 27. avgusta t. l. pri podpisanem zavodu do pol 12. ure dopoldne.
Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani

Ing. Herbert Luckmann naznanja v svojem in v imenu svojih otrok, kakor tudi svoje tašče pretresljivo vest, da se je njegova draga, dobra sogroga ozir. mati in hči

Zora Luckmann

roj. pl. Gorup-Slavinjski

v nedeljo, dne 16. avgusta 1931 na lovu smrtno ponesrečila.

Pogreb naše drage, nepozabne se vrši v torek, dne 18. avgusta t. l. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Ljubljana, Karlovška cesta 18, na pokopališče k Sv. Križu.

Sveta maša-zadušnica se bo darovala dne 19. avgusta ob 9. uri dopoldne v mestni župni cerkvi pri Sv. Jakobu.

Ljubljana, dne 17. avgusta 1931.

Ing. Herbert Luckmann
soprog
Claudia pl. Gorup Slavinjski
mati
Mario, Inge, Herbert
otroci
Bratje in sestre in ostali sorodniki

Mesto posebnega obvestila.

Službene objave

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Preds. 243—20/26—16. 2278

Razglas.

Pri okrajnem sodišču Sv. Lenart v Slov. gor. se hranijo že nad 30 let sledeče hranilne knjižice:

1. št. 8773 Šrol Terezija z zneskom 81 dinarjev;
2. št. 8828 Fras Ane z znsekom 14 Din;
3. št. 8829 Fras Rupreta z zneskom 14 dinarjev;
4. št. 8939 Bezjak Franca z zneskom 36 dinarjev;
5. št. 8992 Pihler Marije z zneskom 147 dinarjev;
6. št. 9083 Valentan z zneskom 22 Din;
7. št. 9090 Berlič Jožefa z zneskom 29 dinarjev.

Neznani, oziroma neznano kje bivajoči lastniki teh hranilnih knjižic se pozivljajo, naj tekom **enega leta, šest tednov in treh dni** predlože dokaze za svoje pravice do teh depozitov, ker bi se sicer depoziti izrekli zapadlim v prid erarja.

Okrajno sodišče Sv. Lenart v Slov. gor.
odd. I., dne 6. avgusta 1931.

*

E 180/31—11. 2282

Dražbeni oklic.

Dne 14. septembra 1931 ob devetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 4 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Cerneca vas, vl. št. 83, 93, 264, 616.

Cenilna vrednost: 50.401 Din 05 p. Vrednost pritikline: 1084·— Din, najmanjši ponudek: 33.600 Din 70 p.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Kostanjevica,
dne 14 avgusta 1931.

*

E 329/31—12. 2283

Dražbeni oklic.

Dne 17. septembra 1931. dopoldne ob devetih bo na licu mesta v Gančanih št. 139 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Gančani, vl. št. 73, 83, 456, 457, 470.

Cenilna vrednost: 1. Din 71.500·—. Vrednost pritikline: 2. Din 7450·—; najmanjši ponudek: ad 1. Din 47.672·—, ad 2. Din 4.834·—.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Dolnja Lendava,
dne 3. avgusta 1931.

*

E 524/31—6. 2288

Dražbeni oklic.

Dne 5. oktobra 1931 ob devetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 24 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Golobinjek, vl. št. 1114.

Cenilna vrednost: 37.570·— Din. najmanjši ponudek: 25.046 Din 66 par.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Novo mesto,
dne 5. avgusta 1931.

Konkurzni razglasi

Sa 14/31—70. 2285
859.

Potrditev poravnave.

Med dolžnikom prot. tvrdko Preis Karol, žaloga pohištva v Mariboru, Gosposka ulica št. 20, in njegovimi upniki pri naroku dne 27. julija 1931 sklenjena poravnava se potrdi.

Po tej poravnavi plača dolžnik upnikom, ki jim ne gre pravica do prvenstvenega poplačila 50% kvoto njihovih terjatev plačljivo: 1. delež 20% tekom 30 dni po sprejetju poravnave; 2. ostalih 30% v enakih mesečnih obrokih, od katerih zapade prvi obrok 60 dni po sprejetju poravnave.

Okrožno sodišče v Mariboru, odd. III.,
dne 30. julija 1931.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Narodna banka kraljevine Jugoslavije.

Stanje 8. avgusta 1931.

Aktiva.

	Dinarjev	
Metalna podloga . .	2.109,005.166·13	(—29,125.971·80)
Devize, ki niso v podlogi . .	115,832.005·16	(— 178.143.24)
Kovani novec v niklu	29,362.621·16	(+ 14.962·85)
Demonetizirano srebro . . .	33,907.917·55	
Posojila . . .	1,690,511.910·94	(+50,989.239·56)
Vrednostni papirji	27,420.000·—	
Prejšnji predujmi državi .	1.824,331.145·16	(+ 13.286·90)
Začasni predujmi drž. blagajni . .	400,000.000·—	(+70,000.000·—)
Vrednosti rezervn. fonda	90,649.242·51	
Vrednosti ostalih fondov .	4,180.817·73	
Nepremičnine .	139,537.478·39	(+ 1,417.666·29)
Razna aktiva .	34,251.336·85	(+ 1,368.377·77)
	6.498,989.641·58	

Pasiva.

Kapital	180,000.000·—	
Rezervni fond .	97,773.005·38	
Ostali fondi . .	4,181.464·90	
Novčanice v obtoku	5.069,007.250·—	(+98,873.875·—)
Oveze na pekaz	683,551.927·34	(—49,839.850·—)
Obveze z rokom	402,301.934·10	(+42,303.884·25)
Razna pasiva .	62,174.059·86	(+ 3,161.489·55)
	6.498,989.641·58	

Obtok in obveze 5.752.559.177·34
Celotno kritje . . . . 36·66%
Kritje v zlatu . . . . 26·93%

Obrestna mera:

po eskomptu 7½%
po lombardu 9%

*

Št. 2120. 2277

Razglas

o I. pismeni ponudbeni licitaciji za zgradbo železobetonskega mostu čez inundacijski jarek Pšate v km 11·260 drž. ceste št. 50.

Tehnični razdelek sreskega načelstva kr. banske uprave v Ljubljani razpisuje po naročilu kr. ban. uprave v Ljubljani od 7. avgusta 1931 V. No. 1413/4, in na podstavi čl. 86. do 98. zakona o drž. računovodstvu z dne 6. marca 1910. ter njegovih sprememb, odnosno spopolnitev za prevzem in izvršitev zgradbe železobetonskega moštu čez Pšato v Trzinu

I. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 9. septembra 1931 ob enajstih dop.

v prostorih tehničnega razdelka sreskega načelstva v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica soba št. 55.

Načrti in proračuni so interesentom na razpolago med uradnimi urami v prostorih tehničnega razdelka Ljubljana, Št. Peterska vojašnica I. nadstr., oziroma je dobiti vse ponudbene pripomočke proti plačilu 70 Din pri tem uradu.

Ponudbe je predložiti v obliki enotnega popusta v procentih na uradno odmerjeni proračunski znesek, ki znaša: 224.504·32 dinarjev.

Zapečatene ponudbe, opremljene s kolkom za 100 Din, vsako prilogo s kolkom za 2 Din, morajo izročiti ponudniki ali njih pooblaščenci na dan licitacije z označbo »Ponudba za zgradbo železobet. mostu v km 11.260 drž. ceste št. 50« od ponudnika N. N.« neposredno predsedniku licitacijske komisije med 10. in 11. uro dopoldne. Po pošti pravočasno došle ponudbe se vzamejo pod pogojem, ako ponudnik v njih navede, da so mu vsi pogoji znani in da jih brez pridržka sprejme. Na poznejše, nepravilno opremljene ali brzojavne ponudbe se ne bo oziralo.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrečno izjaviti, da v celoti pristaja na vse splošne in tehnične pogoje ter mora položiti kavcijo, katera znaša za vse vrste del 23.000 dinarjev, odnosno 46.000 dinarjev za tuje državljane.

Kavcija se mora položiti najkasneje na dan licitacije do desetih dopoldne pri blagajni Dravske finančne direkcije v Ljubljani v vrednostnih papirjih, oziroma garantnih pismih, izdanih po denarnem zavodu v smislu čl. 86. zakona o drž. računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24. pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka »B pogodbe in nabave«. Kavcijo je tudi mogoče položiti v gotovini pri državni hipotekarni banki, podružnici v Ljubljani.

O položeni kavciji prejme ponudnik blagajnično položnico. To položnico, nadalje potrdilo davčnega urada o poravnavi vseh davčnih plačil za tekoče četrtletje, odobrenje ministrstva za gradbe, da se sme ponudnik udeleževati javnih licitacij in potrdilo pristojne zbornice za trgovino, obrt in industrijo o sposobnosti, je obenem z vročitvijo ponudbe predložiti odprte predsedniku licitacijske komisije. Pooblaščenci morajo predložiti poleg tega pooblastilo, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji.

Državna uprava si izrečno pridržuje pravico, oddati razpisano delo ne oziraje se na višino ponujene vsote, ali tudi vse ponudbe odkloniti brez kake obveznosti.

Vsak ponudnik mora ostati v besedi 30 (trideset) dni po licitaciji.

Tehnični razdelek sreskega načelstva
v Ljubljani, dne 12. avgusta 1931.

*

Št. 2121. 2276

Razglas

o I. pismeni ponudbeni licitaciji za zgradbo železobetonskega mostu čez Rovški potok v km 17·790 drž. ceste št. 50.

Tehnični razdelek sreskega načelstva kr. banske uprave v Ljubljani razpisuje po naročilu kr. ban. uprave v Ljubljani od 7. avgusta 1931 V. No. 1412/4, in na podstavi čl. 86. do 98. zakona o drž. računovodstvu z dne 6. marca 1910. ter njegovih sprememb, odnosno spopolnitev za prevzem in izvršitev zgradbe železobetonskega moštu čez Rovški potok

I. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 10. septembra 1931 ob enajstih dop.

v prostorih tehničnega razdelka sreskega načelstva v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica soba št. 55.

Načrti in proračuni so interesentom na razpolago med uradnimi urami v prostorih tehničnega razdelka Ljubljana, Št. Peterska vojašnica, I. nadstr., oziroma je dobiti vse ponudbene pripomočke proti plačilu 70 Din pri tem uradu.

Ponudbe je predložiti v obliki enotnega popusta v procentih na uradno odmerjeni proračunski znesek, ki znaša: 192.122·67 dinarjev.

Zapečatene ponudbe, opremljene s kolkom za 100 Din, vsako prilogo s kolkom za 2 Din, morajo izročiti ponudniki ali njih pooblaščenci na dan licitacije z označbo »Ponudba za zgradbo železobetonskega mostu čez Rovški potok« od ponudnika N. N.« neposredno predsedniku licitacijske komisije med 10. in 11. uro dopoldne. Po pošti pravočasno došle ponudbe se vzamejo pod pogojem, ako ponudnik v njih navede, da so mu vsi pogoji znani in da jih brez pridržka sprejme. Na poznejše, nepravilno opremljene ali brzojavne ponudbe se ne bo oziralo.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrečno izjaviti, da v celoti pristaja na vse splošne in tehnične pogoje ter mora položiti kavcijo, katera znaša za vse vrste del 20.000 dinarjev, odnosno 40.000 dinarjev za tuje državljane.

Kavcija se mora položiti najkasneje na dan licitacije do desetih dopoldne pri blagajni Dravske finančne direkcije v Ljubljani v vrednostnih papirjih, oziroma garantnih pismih, izdanih po denarnem zavodu v smislu čl. 86. zakona o drž. računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24. pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka »B pogodbe in nabave«. Kavcijo je tudi mogoče položiti v gotovini pri državni hipotekarni banki, podružnici v Ljubljani.

O položeni kavciji prejme ponudnik blagajnično položnico. To položnico, nadalje potrdilo davčnega urada o poravnavi vseh davčnih plačil za tekoče četrtletje, odobrenje ministrstva za gradbe, da se sme ponudnik udeleževati javnih licitacij in potrdilo pristojne zbornice za trgovino, obrt in industrijo o sposobnosti, je obenem z vročitvijo ponudbe predložiti odprte predsedniku licitacijske komisije. Pooblaščenci morajo predložiti poleg tega pooblastilo, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji.

Državna uprava si izrečno pridržuje pravico, oddati razpisano delo ne oziraje se na višino ponujene vsote, ali tudi vse ponudbe odkloniti brez kake obveznosti.

Vsak ponudnik mora ostati v besedi 30 (trideset) dni po licitaciji.

Tehnični razdelek sreskega načelstva
v Ljubljani, dne 12. avgusta 1931.

*

Št. 31.846/1931. 2272

Razglas o licitaciji.

Predmet: Gradba poslopja okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Skoplju.

Osrednji zavod za zavarovanje delavcev v Zagrebu razpisuje na dan **25. septembra 1931** v uradnih prostorih Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Skoplju ob desetih dopoldne javno pismeno ofertalno licitacijo za podelitev gradbenih del za novo zgradbo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Skoplju.

Ponudbe se morajo glasiti za vsa dela navedena v posameznem proračunu, ter se morajo uvrstiti posamezne cene v dinarjih. Posamezne cene morajo biti izpisane ter odnosne skupne cene točno pomnožene in seštete, a končna vsota izpisana s številkami in besedami.

Vsa dela se bodo oddala po obračunu po faktični izvedbi, a po posameznih cenah. Prevzemnik dela se mora pobrigati tako za dovoz materijala na gradbeni prostor, kakor za odvoz in shranitev istega.

Ponudbe se morajo kolkovati z 100·— dinarji in predati v zapečatenem ovitku do zgoraj označenega roka v vložni zapisnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Skoplju. Na ovitku mora biti napisano:

»Ponuda za izvedbu gradjevinskih radnja za novogradnju Okružnog ureda u Skoplju na jeftimbeni oglas br. 31.846/1931.«

Kavcijo v iznosu 5% za naše državljane, a 10% za tuje, mora vsak ponudnik položiti pri blagajni Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Skoplju ter potrdilo o tem izročiti komisiji pred otvoritvijo ponudb.

Za kavcijo morejo služiti: 1. nevinkulirane vložne knjižice katerekoli velike banke ali gotov denar; 2. državni vrednostni papirji, računani po nominali; 3. vložnica Državne Hipotekarne banke, založnice in komunalne obveznice, katere je finančni minister proglasil sposobne za kavcijo in jim priznal pupilarno sigurnost, vse po borznem tečaju ali ne preko nominale, končno 4. garantno pismo denarnega zavoda prvega reda, registrirano pri generalnem inspektoratu finančnega ministrstva, samo kot začasna kavcija, katero prevzemnik v roku 8 dni zamenja z eno od ostalih omenjenih kavcij.

Prevzemnik dela mora povečati to kavcijo ob priliki podpisa ugovora na 10%, tuji na 20% proračunane vsote.

Ponudbi morajo ponudniki priložiti pismeno izjavo, da so jim pogoji licitacije znani ter da pristajajo, po istih tekmovati. Obenem morajo priložiti pismeno izjavo, da so jim vse krajevne prilike, tudi tiste, kjer se bodo dela izvedla, dobro znane.

Vsak ponudnik mora predložiti pismeno overenje svoje pristojne trgovsko-obrtne komore, esnafa ali sindikata, ter overenje gradbenega ministrstva o pravici udeležbe pri javni licitaciji.

Izplačilo zaslužka se bo izvrševalo s pobotnicami s predvedenimi taksnimi znamkami v iznosu 0·5% od vsote, ki se bo dosegla, a pri končnem obračunu plača podjetnik 1% ugovorjene, odnosno obračunane vsote na naslov državne pristojbine za pravni posel.

Ponudbe, ki ne bi odgovarjale predpisanim pogojem, se ne bodo upoštevale, pravtako tudi ne naknadne ali brzojavno stavljene ponudbe.

Osrednji zavod za zavarovanje delavcev v Zagrebu ni obvezan sprejeti niti ene ponudbe, kakor tudi ne najnižje, ter ni obvezan obrazložiti svoje postopanje o izboru prevzemnika.

Pogoji licitacije, splošne in posebne gradbene pogoje, proračun in načrte morejo ponudbeniki dobiti pri Osrednjem zavodu za zavarovanje delavcev v Zagrebu, ter pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Skoplju za ceno Din 200·—.

Za čas razpisa morejo dobiti interesenti eventuelno potrebna pojasnila, kakor tudi upogled v statični račun v uradnih prostorih Osrednjega zavoda za zavarovanje delavcev, Mihanovićeva ulica 3, soba 417, ter pri Okrožnem uradu v Skoplju.

V Zagrebu, meseca avgusta 1931.

Osrednji zavod za zavarovanje delavcev v Zagrebu.
AA.

*

Štev. 8081/II. 2275

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje, proda na dan 14. septembra 1931. ob enajstih dopoldne

975 komadov praznih vreč.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje 8081/II.,
dne 10. avgusta 1931.

*

Št. 921. 2281

Razpis.

Občina trg Kozje razpisuje oddajo **kleparskih del**

za prezidano, dozidano in nadzidano občinsko hišo v Kozjem.

Vsi potrebni pripomočki kot proračun in načrti, se dobe za Din 60·— od 20. avgusta 1931 dalje med uradnimi urami pri podpisanem občinskem uradu.

Zapečatene in v smislu razpisa opremljene oferte, je vložiti do 6. septembra do 12. ure dopoldne pri občini.

Županstvo ni vezano sprejeti najcenejše ponudbe in tudi ne obrazložiti dražiteljem izbero enega ali drugega.

Vsak ponudnik mora položiti pri občinski blagajno do zgoraj navedenega **roka** kavcijo 5% ponujene svote, bodisi **v gotovini** ali vrednostnih papirjih **odnosno v** garancijskem pismu prvovrstne **banke.**

Županstvo trg Kozje,
dne 14. avgusta 1931.

P. Ripson: 39

Marsove skrivnosti

(Roman.)

10. poglavje: Tajinstveni pragozd.

Ker zaenkrat Robert ni našel nobene možnosti, kako bi stopil v zvezo z zemljani, je sklenil, da se poda na pot in da preišče spet nov del Marsa. Čul je bil od Marsovcev, da se nahaja tri dni hoda proti jugu grič, raz katerega se vidi Gora smrti, ki ima dva vrha, med katerima leži strašna, skrivnostna dolina. Pravili so mu, da se nahajajo tam najstrašnejše zveri in da naj nikar ne hodi v ta kraj. Toda s tem pripovedovanjem so Marsovci le še bolj zbudili Robertovo radovednost. Hotel je predvsem enkrat priti na kakšno visoko goro, da si ogleda pokrajino v večji razdalji.

In tako se je spravil neko lepo poletno jutro na potovanje. Nikomur ni povedal, kam je namenjen. Vzel je s seboj svojo gorjačo, lok in puščice in v nahrbtnik, ki si ga je bil napravil sam, dovolj suhega mesa, konserv in druge hrane. Bil je židane volje, ko je začel korakati sam po jasnem jutru skozi gozd. Zdelo se mu je, da je spet dijak in da hodi po Marylandskih gozdovih, kjer mu je bila tekla srečna mladost. Vedel je, da v teh gozdovih ni zveri in da se bo moral čuvati samo vampirjev, in to edino le ponoči. Prvi trije dnevi njegovega potovanja so prešli brez posebnih dogodkov. Jedel je, lovil divjačino, spal pod koreninami kakšnega velikega drevesa in korakal vedno v smeri proti jugu naprej. Ravnal se je po solncu, kar ni bilo težko, kajti bili so lepi, solnčni dnevi.

Četrti dan okoli poldne se je pa pokrajina zelo spremenila. Mesto po lepem gozdu je sedaj hodil po ilovičasti planjavi. Zemlja je bila tu razpokana in iz razpok so pred njim bežali veliki kuščarji s trikotnimi glavami in majhnimi in divjimi očmi, kot krokodli. Slednjič je dospel do navpične stene, ki je bila najmanj petdeset metrov visoka. Bila je iz rezanega kamena in umetno postavljena ter se je razširjala v brezkončno daljavo. Nikjer ni bilo mogoče priti preko nje. Kaj je bilo storiti? Robert je sklenil, ker je imel še hrane za teden dni, da gre ob steni tri dni naprej in če se še tedaj ne neha, da se nato vrne. Junaško je korakal naprej, toda vročina je postajala vedno hujša, silna soparica je bila nastala in strašno se je potil. Zdelo se mu je, da puhti vroč zrak iz višine sten in vendar teren ni izgledal, da bi bil ognjeniški. Vsa pokrajina se mu je zdela sovražna in skoraj je že obžaloval, da se je tako zelo oddaljil od svojih dobrodušnih Marsovcev.

Bil je popoldan že tako truden, da je sklenil, da ne gre naprej. Poiskal si je veliko razpoklino v zemlji, jo do dna pregledal, da li ni kakšne golazni v njej, večerjal, ter tu prenočil. Spal je slabo, ponovno je čul nekakšno gromenje v daljavi, ki ga je zbudilo. Ko je slednjič napočil dan, se je kar oddahnil in je nadaljeval svojo pot. Čudil se je, da je toplina vedno bolj naraščala. V razpoklinah so rastle bodičaste rastline, podobne južnoameriškim agavam, samo da so bile rumene in so imele svečam podobne, meter dolge cvete. Velike žuželjke in kratke, debele kače je srečaval na svojem potu. Sledil je steni, ki je na nekaterih mestih tvorila ogle. Pri nekem takem oglu se je zelo začudil, kajti stena se je tu nehala s stolpom, kojega vrh je segal v oblake. Streljaj od stolpa pa je bil velikanski gozd, kakoršnega si ne more predstvljati niti najbujnejša fantazija. Vegetacija je bila čisto tropska in je spominjala Roberta na idealne pokrajine iz premogove dobe, ki so jih naslikali učenjaki na podlagi okamenelih debel. Samo da so se ta drevesa dvigala v zrak kot rakete v višino dobrih tristo metrov. Listje je bilo veliko kot jadra ladje in drevesa so se razprostirala v svoji ogromni bohotnosti kot gore.

— Nič ni novega pod solncem, si je dejal Robert. Narava deluje povsod po istem načrtu in proizvaja iste vrste živali, ljudi in rastlin. Kakor nam atomska kemija razkriva formule za še ne razkrita telesa, tako potom svojega razuma lahko »uganemo« vse mogoče varijacije v naravi.

Robert je videl pred seboj gigantske cvetlice s cveti, velikimi dvajset metrov, palme, ki bi lahko zasenčile celo mesto, lijane in srobote, dolge mnogo sto metov, ki so se spenjali od enega drevesnega velikana na drugega in objemali velikanske cvete in sadove. Robert se vsega tega kar ni mogel nagledati, in vendar ni našel razlage za to bujno vegetacijo. Zakaj je naenkrat na tem mestu vročina in zakaj je vroči pas tako ostro oddeljen od hladnejšega? Na to vprašanje, ki si ga je stavil, ni vedel odgovora.

Preiskava glede napada na brzovlak pri Jüterborgu

Preiskava gleda napada na brzovlak, s katerim bi se bila imela vrniti v Nemčijo kancler dr. Brüning in minister Curtius, je razjasnila že marsikaj, ampak napad še vedno ni jasen v vseh podrobnostih. Na sliki vidimo dve cevi in granato, s katero so povzročili nesrečo, komisija pa vse preiskuje

Zanimivi mostovi in predori

Med najznamenitejše mostove na svetu prištevajo most pri Cha-chiu-u na Kitajskem. Ta most (pravzaprav »viadukt«) je 144 kilometrov dolg, na njem pa teče železnica in široka cesta za vozove in pešče.

Samo 1800 let je star genijalno zgrajeni Trajanov most preko reke Toje pri mestu Icantesa na Španskem. Most je zgrajen na 6 lokov, zgradil ga je pa starorimski inžener Julij Lecer. Most je širok 7 in pol metra, visok je 55 metrov, dolg pa 200 metrov. Most je kljub svoji starosti še danes čisto trden.

Najdaljši železniški most v Evropi se nahaja pri mestu Dunde na Skotskem. Ta most je 3214 metrov dolg. Most se je pred 15 leti podrl, zgradili so pa takoj novega in močnejšega.

Kamenit most z največjim lokom je bil pred vojno most pri Solkanu na Goriškem. Lok je bil 85 metrov širok. Med vojno pa so most razstrelili, na mesto njega pa so napravili železen most.

Najdaljši železniški mostovi v Nemčiji so zgrajeni preko severo-vzhodnega morskega prekopa pri Reudsburgu in pri Hochdomu. Prvi most je dolg 2454, drugi pa 2218 metrov. Visoka sta oba po 43 metrov nad vodo. Najvišji most v Nemčiji pa se nahaja na železniški progi Remscheid-Solingew. Dolg je 500 metrov, visok pa je 107 metrov.

Največji viseči most na svetu veže mesto Filadelfijo s Camdemom. Ta most je 2900 metrov dolg. Dva kabla, ki merita v premeru po 75 centimetrov, nosita 37 metrov široki most. Kabel je spleten iz 18.666 jeklenih zic, ki merijo vsako po 5 milimetrov v premeru. Most je veljal 150 milijonov nemških mark (1 marka = 14 dinarjev). Čez ta most se pelje vsak dan nad 6000 vozov.

Največji viseči most v Nemčiji veže mesti Köln in Mülhheim preko Rena. Most drži 76 kablov, ki so dolgo po 500 metrov.

Največje predore na svetu so zgradili skozi Alpe. Simplonski predor, ki veže Švico in Italijo, je 19.729 metrov dolg. Delali so ga 6 let, veljal pa je 63 milijonov mark. Nesreče pri gradnji predora so zahtevale 64 človeških žrtev. Sveto-gothandski predor pa je dolg 14.912 metrov. Monseniški predor v Alpah je dolg 12.475 metrov, predor skozi Arlberg pa 12.200 metrov.

V Italiji grade sedaj predor med Bologno in Firenco, ki bo 18.510 metrov dolg, torej ne dosti manj kakor simplonski predor.

Najstarejši železniški predor na svetu je tisti, ki so ga zgradili l. 1832 na Angleškem med Desfordom in Leicester-om. Ta predor je bil tako ozek, da so zavarovali okna z žičnato mrežo, da niso mogli potniki moleti svojih glav skozi okna. Prvi vlak skozi ta predor je vodil sam iznajditelj železniške lokomotive Stephenson.

Procesija za ohranitev rudnika

V mestu Langollen v severnem Walesu (Anglija) prirejajo vsak dan procesije in molitve v vseh cerktvah, da bi rudnik v Hofodu še obratoval. Ravnateljstvo rudnika je že zdavnaj vsem 2000 delavcem sporočilo, da bo delo ustavljeno. Od tedaj naprej prirejajo vsak dan procesije in molitve. Mesto, ki šteje 12.000 prebivalcev, živi samo od rudnika. Cerkvene občine so napravile na ravnateljstvo vloge, naj bi rudnik še nadalje obratoval, ravnateljstvo pa je odgovorilo, da je to nemogoče, ker ima rudnik silne izgube.

Največji zrakoplov na svetu

Zrakoplov »Akron«, ki ga je te dni krstil predsednik Hoover, je največji zrakoplov, ki je zgrajen po Zeppelinovem sistemu. Posadka šteje 17 častnikov in 77 mož. Zrakoplov je veljal 22 milijonov mark

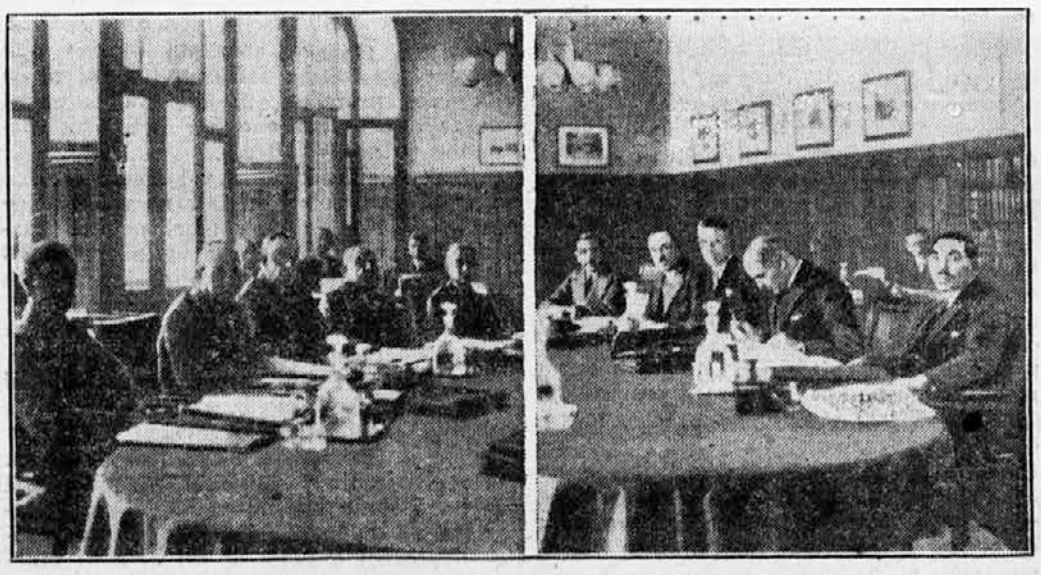

Seja mednarodne komisije za pomoč Nemčiji

Mednarodna komisija, ki proučava pod vodstvom »Banke za mednarodna plačila v Basel-u«, kako bi se dalo Nemčiji pomagati zlasti s čakanjem na povračilo nemških dolgov inozemskim upnikom, je imela te dni v Baselu svojo prvo sejo. — Na sliki na levi strani so (od leve na desno): Walter Loyton (Anglija), Moreau (Francija), A. H. Wiggin (Amerika, je tudi predsednik komisije): Francqui (Belgija), C. Melchior (Nemčija). — Na sliki na desni strani pa so (od leve na desno): Beneduce (Italija), Rydbeck (Švedska), neki tolmač, Bindschedler (Švica) in Tanako (Japonska)

Tudi v Budimpešti čakajo ljudje pred bankami na denar

Težka gospodarska kriza je primorala ljudi tudi na Ogrskem, da hočejo zamenjati papirnati denar v kovan denar

Napačna imena

Gledališki igralci in igralke, razne filmske zvezde, dobri in slabi pevci in kar se še vse šteje med umetnike, redko nastopajo v javnosti pod stojimi pravimi imeni, ampak si izbirajo posebna »umetniško« imena. Včasih se res zgodi, da je izprememba imena potrebna, ker bi se res ves svet smejal, če bi bralo na gledaliških listih, da igra n. pr. vlogo Hamleta gospod Smrkolj; navadno pa se skrivajo pod izmišljenimi imeni — židje!

Tako se piše gledališki ravnatelj Maks Reinhardt s svojim pravim imenom Maks Goldmann; igralka Marija Orska se je pisala Rahelo Blidemann; filmska zvezda Lia de Putti se piše Amalija Janke; Lia Mara se piše Gerkovitsch; Lil Dagoves je v resnici Daghoferjeva; Pola Negri se piše Polona Halupec; Joekie Coogan se piše Jokab Kohan; Alojzij Treumann se piše Pollitzer; slovita pevka Marija Jaritza se piše Ilicka; Ossi Oswaldo se pa piše Ossi Sperling.

Gledališki ravnatelj Korczag se piše Karpeles, Ervin Piscator se piše Fischer, Herman Haller se piše Freund, Gustav Charle pa je pristen Schacherl.

Stvar časopisja je, da dela za te ljudi velikansko reklamo, če že znajo kaj ali pa nič. Časopisna reklama najbolj bedaste vrste je tista sila, ki ustvarja današnje »prominente« (odličnike) kar čez noč — ljudje pa verjamejo, češ če ne bi bilo to in to res, bi gotovo ne bilo tiskano Takih ljudi, ki tavajo okrog brez možganov, je žalibog tudi pri nas več kot preveč.

Stoletnica kloroforma

Kloroform dandanes ni že za nikogar več nobena skrivnost, kajti danes je splošno znano, da je kloroform najbolj razširjeno sredstvo za omamljanje bolnikov pred vsako težjo operacijo. Pa tudi zločinci se dostikrat poslužujejo kloroforma, da svojo žrtev omamijo in ko postane nezavestna, jo ukradejo in oropajo.

Kloroform je iznašel nemški kemik Justus Liebig l. 1831. V medicino ga je pa vpeljal zdravnik Simpson l. 1847. To je namreč prvi opazoval, da povzroči vdihavanje kloroformovih hlapov nezavest iz brezčutnost. V brezčutnosti pa lahko izvrši zdravnik na bolniku tudi najtežje operacije. Zgodilo se je sicer že, da je bolniku kloroform tako škodoval, da je bolnik umrl, dandanes pa je ta nevarnost silno majhna, ker navadno en zdravnik vodi kloroformiranje, drugi pa operacijo.

Sredstva za omamljanja niso baš nova. Alkohol pozna človeštvo že dolgo, toda alkohol ne deluje naglo.

Staroegiptovski in starogrški svečeniki pa so poznali tudi še mnogo drugih mamil, pridobljenih zlasti iz raznih rož. Danes pa poznamo poleg kloroforma in alkohola še celo vrsto mamilnih sredstev, s katerimi napravimo neobčutljive lahko tudi le posamezne dele telesa, če nočemo napraviti vse telo brezčutno.

Za kratek čas

»Veš kaj, kino je pa res sijajna iznajdba!«

»Kako? Saj ti vendar ne hodiš v kino!«

»Jaz ne, ampak moja žena hodi trikrat na teden!«

»Poglej no, možiček, kako so ti-le backi lepi! Jaz bi strašno rada enega imela!«

»Kaj nimaš že mene zadosti?«

»Torej, draga moja, ti si ne smeš dati vstrižl las na fanta brez mojega dovoljenja!«

»Kako pa? Ali si ti mene kedaj vprašal, če smeš nositi plešo?«

»Tebi manjkajo samo še rogovi, pa bi bila cela kamela...«

»Saj kamela nima rogov!«

»Toliko boljše — potem ne manjka nič...«

»Ali res verjameš, da more kakšna žena moža osrečiti?«

»Verjamem — ampak lastna žena ne!«

Izdaja tiskarna »Merkur, Gregorčiveva ulica 23. Za tiskarno odgovarja Otmar Michálek. — Urednik Milan Zadnek. — Za inseratni del odgovarja August Kozman. — Vsi v Ljubljani.